

OKROŽNICA

1 – 2019

10. maj 2021

VSEBINA

Spremljanje cen delovnih zvezkov
v šolskem letu 2019/20 na
slovenskih osnovnih šolah

Spoštovani!

Pred vami je okrožnica s podatki o skupnih nabavnih cenah delovnih zvezkov pri obveznih predmetih v osnovni šoli in številu obveznih predmetov, pri katerih se delovni zvezki uporabljajo, za šolsko leto 2019/20. Okrožnico objavljamo pozno, lahko bi rekli tudi z veliko zamudo, saj se že bližamo koncu šolskega leta 2020/21. Razlogov za pozno objavo je več. Že več let opažamo, da je odzivnost predstavnikov svetov staršev za posredovanje podatkov čedalje manjša in zato potrebujemo več časa in spodbud, da do podatkov pridemo. Primeren obseg podatkov smo sicer do februarja 2020 uspeli zbrati in smo se, podobno kot v predhodnem letu, lotili analiz in priprav na objavo, da bi bili podatki na voljo vsem deležnikom v procesu izbiranja gradiv za šolsko leto 2020/21.

Potem pa nas je marca 2020 epidemija COVID-19 postavila pred neslutene izzive. Čez noč se je pouk iz šolskih učilnic preselil v domove družin šolarjev. Vse svoje moči in prizadevanje smo takrat nemudoma usmerili v zbiranje odzivov staršev na zaprtje šol in prehod na pouk od doma. Odzive smo zbrali zelo hitro in so si z njimi lahko pristojni že pomagali pri oblikovanju priporočil za izvajanje pouka na daljavo, saj sta naša vprašalnika zajela informacije med starši – to je pri populaciji, ki je pouk na daljavo spremljala iz neposredne bližine in pri njem prevzela tudi nemajhno breme. Dejavnosti ZASSS na to temo lahko sledite na www.zasss.si, objave od 22. marca do 10. julija.

Podatki o cenah delovnih zvezkov so tako žal morali počakati. Vsem, ki so jih prispevali, in vsem, ki so njihovo objavo pričakovali, se opravičujemo, podatke pa kljub časovnemu zamiku objavljamo. Ti podatki imajo namreč trajnejšo veljavo, kot je le eno šolsko leto, kar dokazujejo predhodnice te okrožnice, v katerih tovrstne podatke objavljamo od šolskega leta 2011/12 naprej. S to objavo zagotavljamo neprekinjenost časovne sledi, ki bo z objavo podatkov za tekoče šolsko leto (2020/21) dopolnila deset let. Podatki so že zbrani in analize potekajo. Potrudili se bomo, da bodo objavljeni pravočasno za uporabo v procesu izbire učnih gradiv.

V prihodnji tovrstni okrožnici bomo napisali več o učinkih lanskih sprememb Pravilnika o upravljanju učbeniških skladov, na tem mestu pa bi rad le še izrazil iskreno in veliko zahvalo vsem, ki so podatke prispevali in vsem, ki so v njihovo analizo in objavo vložili nemajhno število ur prostovoljnega dela.

Tone Meden

1. Pravna podlaga in cilji

Osnova za zbiranje podatkov o skupni nabavni ceni delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv (v nadaljevanju: DZ) izhaja iz **Pravilnika o upravljanju učbeniških skladov** (Uradni list RS, št. 27/17, 47/14 in 34/19 – v nadaljevanju: pravilnik). Ta v petem odstavku 12. člena določa, da ravnatelj »pridobi pisno soglasje sveta staršev za skupno nabavno ceno delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv za posamezen razred oziroma letnik šole«.

Določbe s podobno vsebino so bile v veljavi v prejšnjih različicah pravilnika od leta 2010. Pomembna novost, ki se postopno uveljavlja v zadnjih letih, je, da so starši učencev prvih treh razredov osnovne šole razbremenjeni nakupa oziroma financiranja DZ. V šolskih letih 2017/18 in 2018/19 je bil to prvi razred OŠ, v šolskem letu 2019/20 pa prvi in drugi. Znesek za financiranje DZ za učenca prvega razreda je v šolskem letu 2019/20 znašal 30 evrov, za učence drugega razreda pa 40 evrov.

Delovna skupina za učna gradiva pri ZASSS že od šolskega leta 2011/12 zbira podatke o skupnih nabavnih cenah DZ za obvezne predmete v osnovnih šolah, v šolskem letu 2015/16 pa se je zbiranje dopolnilo tudi z zbiranjem podatkov o številu predmetov, pri katerih učenci uporabljajo DZ. ZASSS redno spremlja tudi dobre prakse pri postopku potrjevanja cen DZ na svetih staršev posameznih šol. Obsežen povzetek le-teh smo objavili v Okrožnici 1-2018.¹

V tej okrožnici predstavljamo rezultate analize podatkov za šolsko leto 2019/20 in primerjavo z analizami preteklih šolskih let. Analize za pretekla leta so na voljo na spletni strani ZASSS – <http://www.zasss.si/dokumenti.html>.

Cilji spremljanja cen DZ in števila DZ po posameznih razredih so bili naslednji:

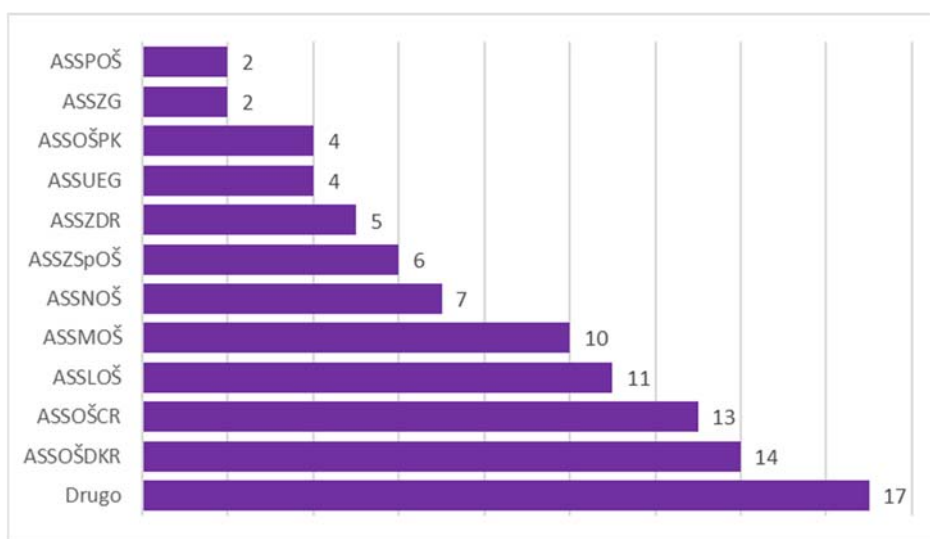
- ugotoviti razlike v skupnih nabavnih cenah med posameznimi šolami v šolskem letu 2019/20;
- ugotoviti razlike v skupnih nabavnih cenah med posameznimi aktivimi v šolskem letu 2019/20;
- ugotoviti vpliv financiranja DZ za 1. in 2. razred OŠ s strani pristojnega ministrstva;
- ugotoviti razlike v številu predmetov z DZ med posameznimi šolami v šolskem letu 2019/20;
- ugotoviti razlike v številu predmetov z DZ med posameznimi aktivimi v šolskem letu 2019/20;
- primerjati rezultate analize podatkov za šolsko leto 2019/20 z rezultati preteklih analiz.

¹<http://www.zasss.si/documents/Okroznica-2018-1.pdf>

2. Opis vzorca in metodologija zbiranja podatkov

V šolskem letu 2019/20 je delovna skupina podatke o skupni nabavni ceni DZ zbirala z odprtokodno aplikacijo za spletno anketiranje 1KA. ZASSS je k sodelovanju povabila vse vključene aktive svetov staršev, aktivni pa vse včlanjene osnovne šole. Poleg tega je bilo vabilo k vpisu podatkov v anketo poslano tudi ravnateljem osnovnih šol, ki niso vključene v nobenega od aktivov. Sodelovanje šol pri posredovanju podatkov o cenah je bilo prostovoljno.

Odzvalo se je 11 aktivov, ki so posredovali podatke z 78 včlanjenih šol, poleg teh šol pa je podatke prispevalo še 17 osnovnih šol, ki niso včlanjene v aktive. Skupaj so bili zbrani podatki s 95 osnovnih šol, kar predstavlja 21 % osnovnih šol v Sloveniji. Na sliki 1 je predstavljeno število šol iz posameznih aktivov.

Slika 1: Število sodelujočih šol (N = 95) po aktivih (n = 11)

V besedilu okrožnice se za posamezne aktive uporabljajo kratice posameznih aktivov svetov staršev, in sicer:

ASSLOŠ – Aktiv svetov staršev ljubljanskih osnovnih šol,
ASSOŠDKR – Aktiv svetov staršev osnovnih šol domžalsko-kamniške regije,
ASSUEŠL – Aktiv svetov staršev upravne enote Škofja Loka,
ASSMOŠ – Aktiv svetov staršev mariborskih osnovnih šol,
ASS-OK – Aktiv svetov staršev obalno-kraške regije,
ASSZOŠ – Aktiv svetov staršev zasavskih osnovnih šol,
ASSKOŠ – Aktiv svetov staršev koroških osnovnih šol,
ASSNOŠ – Aktiv svetov staršev notranjskih osnovnih šol,
ASSPOŠ – Aktiv svetov staršev pomurskih osnovnih šol,
ASSOŠPK – Aktiv svetov staršev osnovnih šol pod Krvavcem,
ASSZG – Aktiv svetov staršev Zgornje Gorenjske,
ASSGAVOŠ – Aktiv svetov staršev goriških, ajdovskih in vipavskih osnovnih šol,
ASSUEG – Aktiv svetov staršev upravne enote Grosuplje,
ASSZSpOŠ – Aktiv svetov staršev zgornje severnoprimerjskih osnovnih šol,
ASSZDR – Aktiv svetov staršev zahodno dolenjske regije,
ASSP – Aktiv svetov staršev Posavja in
ASSOŠCR – Aktiv svetov staršev osnovnih šol celjske regije.

Podatke o DZ zbiramo skladno z metodologijo, ki je objavljena na spletni strani ZASSS <http://www.zasss.si/ds/UG.html> .

Metodologija je sestavljena tako, da omogoča primerljivost med šolami in primerljivost med šolskimi leti. Zajema le DZ obveznih predmetov, saj smo želeli ugotoviti, koliko DZ uporabljajo na različnih šolah za poučevanje istih vsebin in koliko ti DZ stanejo. V nadaljevanju govorimo o cenah in številu DZ, o katerih smo podatke zbrali po tej metodologiji in ki so dejansko manjše od skupnega stroška staršev za vsa učna gradiva. Cena vseh učnih gradiv lahko vključuje še ceno DZ za izbirne predmete, atlas, zemljevide, periodni sistem, škatlo za tehniko ipd. Tisti, ki so vnašali podatke v zbirni obrazec, so z metodologijo seznanjeni oz. jim je bila predstavljena tudi v anketi med zbiranjem podatkov, vendar dopuščamo možnost, da vseh določil metodologije niso dosledno upoštevali. Na primer, včasih je iz opisa medpredmetnega DZ na seznamu učnih gradiv, ki ga prejmejo starši na šoli, težko točno vedeti, pri koliko predmetih se DZ uporablja, in je moral vnašalec informacijo pridobiti npr. na spletu. Prav tako opozarjamo, da v vseh letih zbiranja podatkov niso sodelovale vedno iste šole. Ne glede na navedene omejitve menimo, da zbrani podatki predstavljajo vzorec, ki omogoča dovolj dober okvirni vpogled v stanje na področju skupnih nabavnih cen DZ in števila predmetov z DZ v Sloveniji.

3. Rezultati analize zbranih podatkov

3.1 Razlike v skupnih nabavnih cenah DZ med posameznimi šolami v šolskem letu 2019/20

Skupna nabavna cena DZ na posamezni šoli pomeni **vsoto nabavnih cen DZ od 1. do 9. razreda** na posamezni šoli. Če ima šola podružnice, je ta cena izračunana kot povprečje skupne nabavne cene DZ na matični šoli in na vseh podružnicah. Pri analizah skupne nabavne cene za posamezni razred so bili vključeni podatki z vseh šol, ki so sodelovale v anketi, pri čemer pri izračunu statistik (povprečja, standardne deviacije itd.) nismo upoštevali velikosti šole oziroma števila učencev na posamezni šoli.

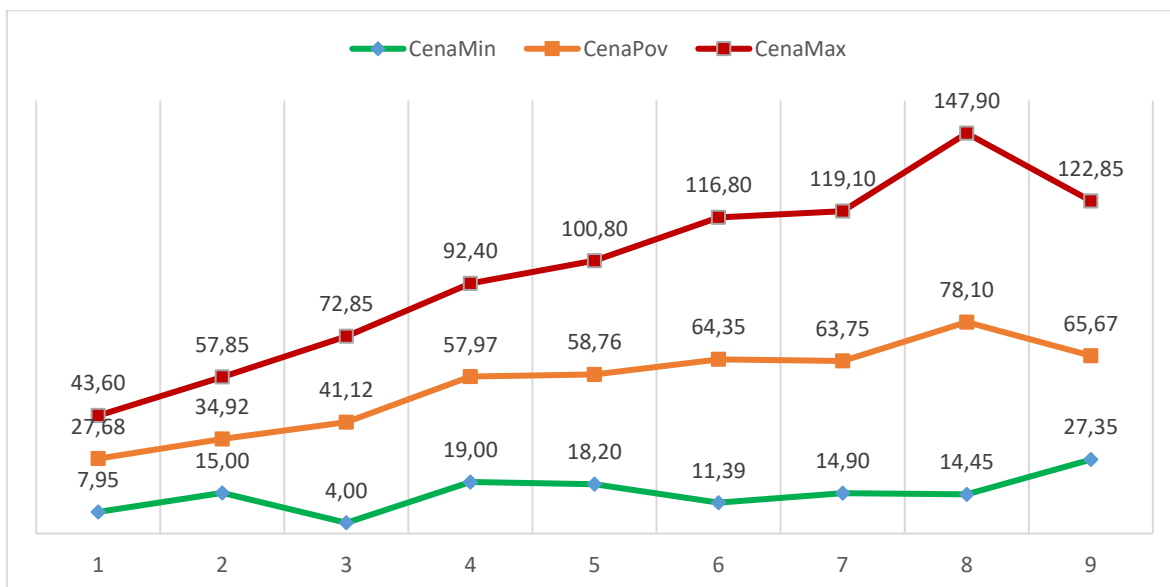
Iz podatkov vseh sodelujočih šol za šolsko leto 2019/20 so bile izračunane **povprečne skupne nabavne cene DZ po posameznih razredih ter povprečna skupna nabavna cena za vseh devet razredov skupaj**, ki so predstavljene v preglednici 1. V preglednici sta izpostavljeni tudi najvišja in najnižja nabavna cena za DZ glede na vse sodelujoče šole po posameznih razredih ter najvišja in najnižja skupna nabavna cena DZ za vseh devet razredov skupaj.

Preglednica 1: Povprečna, najvišja in najnižja skupna nabavna cena DZ (v EUR) v posameznih razredih sodelujočih šol v šolskem letu 2019/20

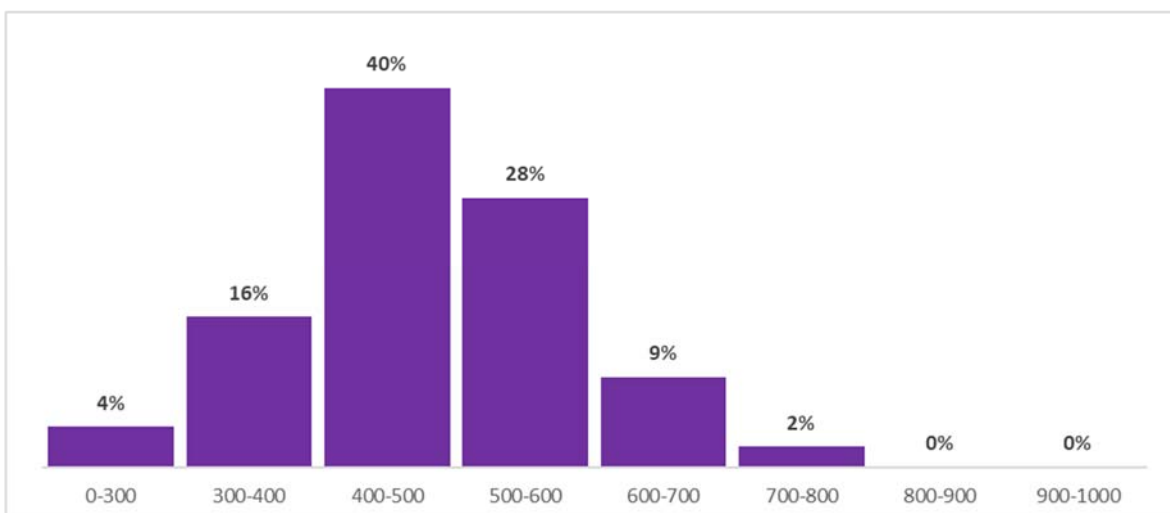
Razred	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Povprečna cena za vseh devet razredov skupaj
Povprečje cen sodelujočih šol	27,7	34,9	41,1	58,0	58,8	64,4	63,8	78,1	65,7	492,3
Najvišja cena	43,6	57,9	72,9	92,4	100,8	116,8	119,1	147,9	122,9	874,2
Najnižja cena	8,0	15,0	4,0	19,0	18,2	11,4	14,9	14,5	27,4	132,2
Razlika med najvišjo in najnižjo ceno	35,7	42,9	68,9	73,4	82,6	105,4	104,2	133,5	95,5	741,9

Slika 2 prikazuje razpon skupnih nabavnih cen DZ v posameznih razredih na različnih šolah. Vidimo, da so bile razlike med šolami v skupnih nabavnih cenah DZ v vseh razredih, tako kot že v vseh letih, odkar ZASSS zbira te podatke, zelo velike. Na primer, medtem ko je bila ta cena v 8. razredu na eni od šol 14,45 EUR, je bila najvišja cena 147,90 EUR. Razlike med šolami so največje v razredih na predmetni stopnji (še največje so pri 8. razredu), kar je tudi razumljivo, saj je na tej stopnji število predmetov večje.

Slika 3 prikazuje pogostost kategorij skupne nabavne cene DZ od 1. do 9. razreda. Na 20 % šol se ta cena giblje v razponu med 200 in 400 EUR (kar je na 10 % šol več kot v šolskem letu 2018/19). Na veliki večini šol je ta cena nekje med 400 in 600 EUR. Pri 11 % šol je cena višja in presega 600 EUR.

Slika 2: Povprečna, najvišja in najnižja skupna nabavna cena DZ (v EUR) v posameznih razredih v šolskem letu 2019/20

Slika 3: Frekvenčna porazdelitev skupnih nabavnih cen DZ (v EUR) v vseh devetih razredih v šolskem letu 2019/20 (95 vključenih šol)

V šolskem letu 2017/18 so šole po spremembi pravilnika same nakupile DZ za vse učence 1. razreda s sredstvi učbeniškega sklada, pri čemer je MIZŠ šolam v šolski sklad za vsakega prvošolca namenil 30 EUR. Taka ureditev je veljala tudi v šolskem letu 2018/19, v šolskem letu 2019/20 pa je MIZŠ pokril tudi nakup DZ za vse učence 2. razreda, in sicer v višini 40 EUR. V našem vzorcu je bila povprečna skupna nabavna cena v 1. razredu 27,68 EUR (lani 28,51 EUR) in v 2. razredu 34,92 EUR (lani 39,64 EUR). Za primerjavo navajamo še 3. razred, za katerega je bila povprečna cena 41,12 EUR (lani 44,47 EUR) (glej sliko 2). To pomeni, da so šole v za prvi in drugi razred povprečju izbrale DZ, katerih skupna nabavna cena je bila v celoti v okviru zneska, ki ga je za nakup DZ kril učbeniški sklad, oziroma to verjetno odraža tudi dejstvo, da so se založniki prilagodili novemu pravilniku in ponujajo pakete DZ, katerih cena je enaka ali nižja znesku, ki ga za nakup DZ predvideva MIZŠ. Ker so bili DZ za 1. razred iz učbeniškega sklada letos financirani tretjič, je razlika do lani majhna, občutnejša je v 2. razredu, kjer so bili DZ iz učbeniškega sklada financirani prvič. Za 3. razred je razlika spet manjša, ker »omejitve« sredstev

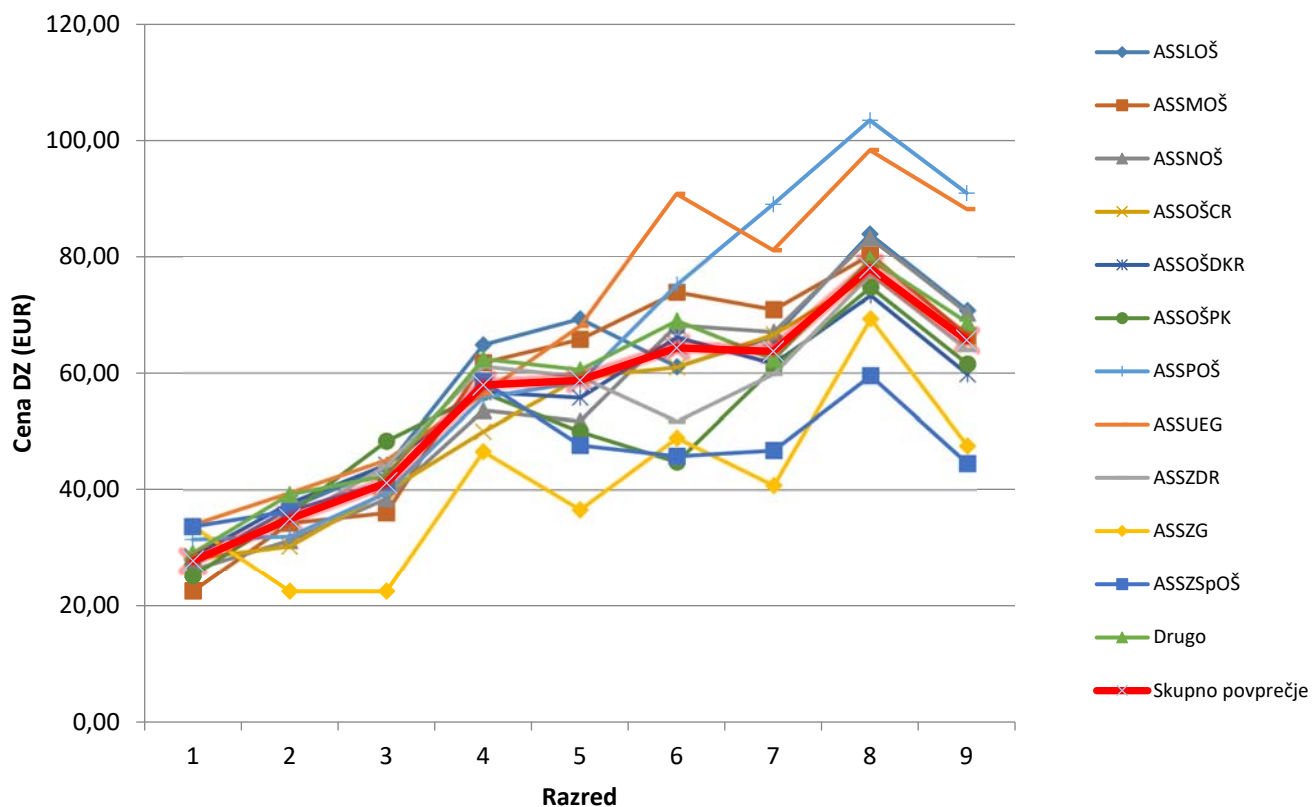
še ni bilo. Nekatere šole so zagotovljeni obseg sredstev presegle (najvišje skupne nabavne cene DZ v 1., 2. in primerjalno 3. razredu so bile 43,60 EUR, 57,85 EUR in 72,85 EUR; glej sliko 2), kar pomeni, da so morale višjo ceno v 1. in 2. razredu kriti iz preostalih sredstev učbeniškega sklada.

3.2 Razlike med aktivni v skupnih nabavnih cenah DZ v šolskem letu 2019/20

V preglednicah 2 in 3 ter na sliki 4 prikazujemo povprečne vrednosti za vsakega izmed devetih razredov po posameznih aktivih svetov staršev. Rezultati analiz po aktivih so primerna osnova za premislek deležnikom o tem, za koliko in v katerem razredu se odmikajo od povprečja znotraj posameznega aktivna kot tudi od povprečja v Sloveniji. V kolikor so razlike od povprečja velike, bi veljalo o vzrokih za to razmisliti. Na primer, že več let zapored opazamo, da so cene DZ v ASSPOŠ opazno višje kot v drugih aktivih. Tudi letošnja povprečja kažejo enako, je pa treba opozoriti, da je povprečje skupnih nabavnih cen v ASSPOŠ v letošnjem poročilu osnovano le na podatkih dveh šol, ki se glede na izračunano vrednost *SD* med seboj precej razlikujeta. Letos višja povprečja opazimo tudi pri ASSUEG. Pri obeh aktivih so višje cene DZ opazne predvsem v razredih predmetne stopnje.

Preglednica 2: Povprečna nabavna cena DZ (v EUR) za posamezne razrede v različnih aktivih v šolskem letu 2019/20

Aktiv	Razred									Skupno povprečje
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
ASSLOŠ	27,10	36,94	43,88	64,85	69,31	61,08	66,25	83,91	70,74	61,84
ASSMOŠ	22,53	34,27	36,07	61,75	65,77	73,87	70,87	80,31	66,39	58,07
ASSNOŠ	26,23	31,31	38,49	53,62	51,76	68,20	67,04	83,26	70,28	57,17
ASSOŠCR	28,18	30,28	39,77	50,01	59,27	60,98	66,60	76,75	65,73	53,06
ASSOŠDKR	28,59	37,73	44,34	56,72	55,78	66,13	61,59	73,33	59,78	55,40
ASSOŠPK	25,18	35,95	48,39	56,64	49,98	44,80	60,96	74,74	61,54	50,91
ASSPOŠ	31,50	32,00	39,50	55,80	58,45	75,20	89,03	103,50	90,98	63,99
ASSUEG	34,00	39,48	45,12	56,48	68,08	90,84	81,15	98,36	88,20	72,36
ASSZDR	28,06	34,58	44,18	61,12	59,35	51,71	59,84	76,97	63,92	53,30
ASSZG	33,80	22,50	22,50	46,60	36,60	48,90	40,75	69,30	47,55	40,94
ASSZSpOŠ	33,72	36,40	41,33	58,57	47,68	45,78	46,78	59,52	44,53	46,46
Drugo	29,15	39,24	42,45	62,42	60,55	68,97	62,37	79,54	68,65	58,96
Skupno povprečje	27,68	34,92	41,12	57,97	58,76	64,35	63,75	78,10	65,67	56,06

Slika 4: Povprečna nabavna cena DZ za posamezne razrede v različnih aktivih v šolskem letu 2019/20

Preglednica 3: Povprečna letošnja skupna nabavna cena za DZ (v EUR) v vseh devetih razredih po aktivih

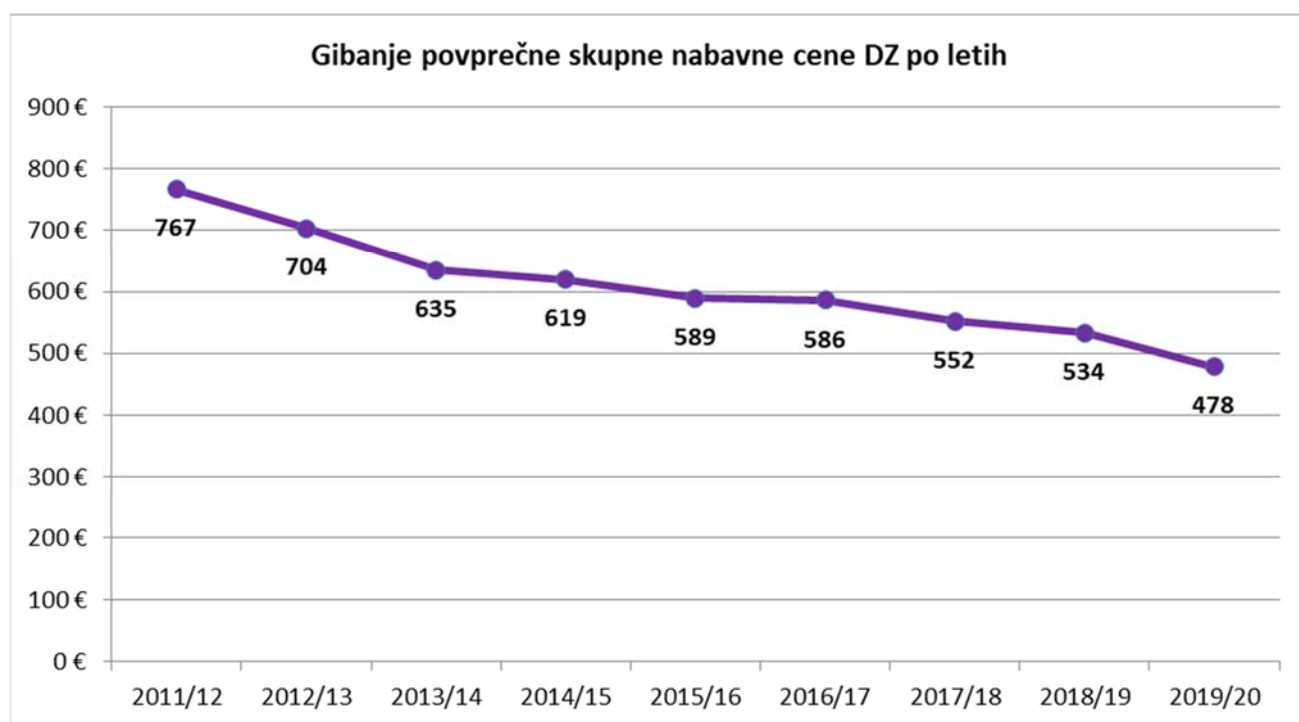
Aktiv	Število šol	<i>M</i>	<i>SD</i>
ASSLOŠ	11	489,11	92,90
ASSMOŠ	10	496,50	89,64
ASSNOŠ	7	465,54	76,28
ASSOŠCR	13	477,57	78,42
ASSOŠDKR	14	462,99	94,55
ASSOŠPK	4	458,17	73,38
ASSPOŠ	2	575,95	185,90
ASSUEG	4	589,46	42,75
ASSZDR	5	479,73	54,91
ASSZG	2	368,50	68,50
ASSZSpOŠ	6	402,62	122,47
Drugo	17	485,52	110,26
Skupno povprečje	95	478,34	101,50

Opombe: *M* = aritmetična sredina cen na šolah znotraj aktiva,
SD = standardna deviacija cen na šolah znotraj aktiva.

3.3 Spreminjanje skupne nabavne cene DZ skozi leta

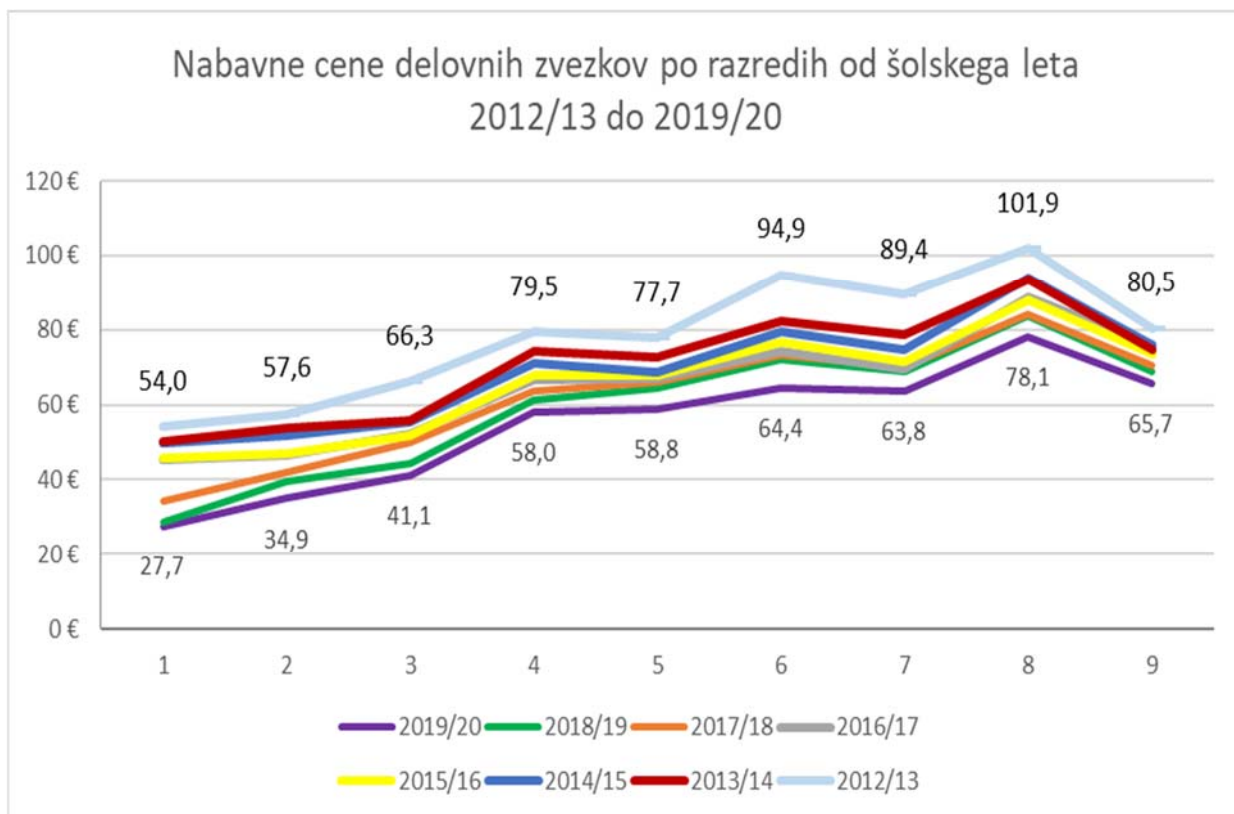
Skupna nabavna cena za vseh devet razredov skupaj pomeni seštevek vseh skupnih nabavnih cen delovnih zvezkov za obvezne predmete od 1. do 9. razreda na posamezni šoli. Ta je v šolskem letu 2019/20 znašala povprečno 478,34 EUR, oziroma 10,3 % manj kot prejšnje šolsko leto, ko je znašala 533,51 EUR. Najvišja nabavna cena je bila 761,85 EUR, (prejšnje šolsko leto 822,75 EUR in predprejšnje 876,15 EUR). Najnižjo ceno smo v šolskem letu 2019/20 beležili pri vrednosti 269,15 EUR (prejšnje šolsko leto 295,15 EUR in predprejšnje 304,86 EUR).

Na sliki 5 vidimo, da se povprečna skupna nabavna cena DZ pri obveznih predmetih za vseh devet razredov OŠ iz leta v leto zmanjšuje. Od šolskega leta 2011/12 do 2019/20 se je znižala za več kot 37 %.

Slika 5: Povprečna skupna nabavna cena DZ za vse razrede skupaj v različnih šolskih letih

Slika 6 prikazuje spreminjanje povprečnih nabavnih cen DZ po posameznih razredih od šolskega leta 2012/12 naprej. Zmanjševanje povprečne cene DZ je razvidno pri vseh razredih. Opaznejše znižanje med šolskima letoma 2018/19 n 2019/20 je opazno pri 2. razredu, ko gre verjetno za učinek financiranja nabave DZ s strani MIZŠ, in pa na predmetni stopnji, najbolj izrazito v 6. razredu.

Slika 6: Povprečne nabavne cene DZ (v EUR) v posameznih razredih v različnih šolskih letih

V preglednici 4 so prikazane primerjave skupnih nabavnih cen DZ v letošnjem šolskem letu s cenami v predhodnih letih po različnih aktivih. Vidimo lahko, da so bile letos povprečne cene v vseh aktivih nižje kot v predhodnih letih. Največja razlika med šolskima letoma 2011/12 in 2019/20 je pri ASSOŠZG In ASSPOŠ, vendar je treba opozoriti, da sta ta dva aktiva za šolsko leto 2019/20 posredovala le podatke za dve šoli vsak in podatka nista reprezentativna.

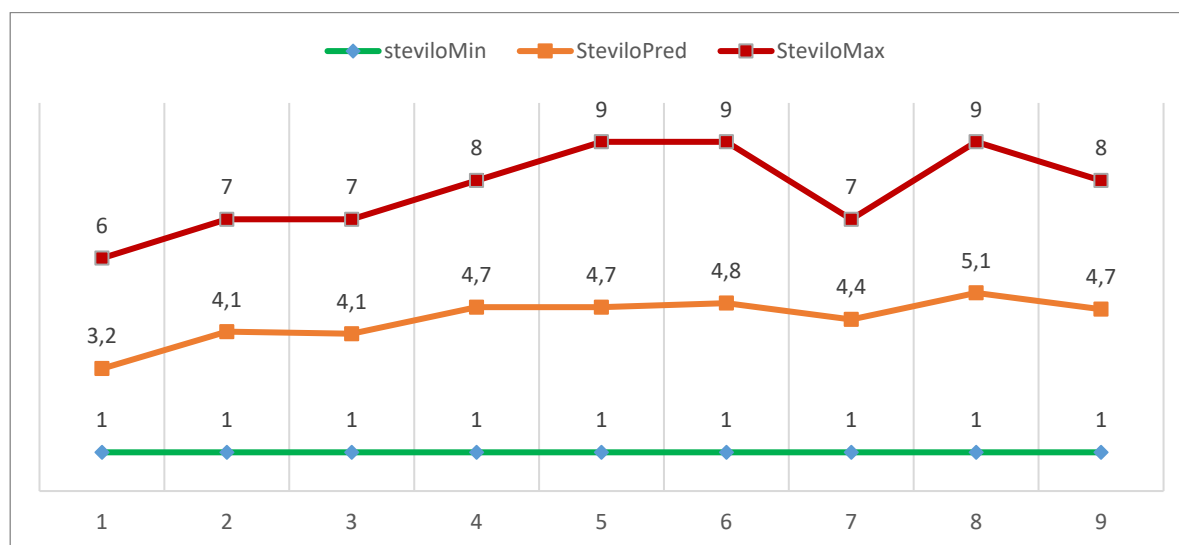
Preglednica 4: Povprečne skupne nabavne cene za DZ v vseh 9 razredih v različnih letih in razlika med temi cenami v šolskem letu 2019/20 in prejšnjih letih

Aktiv	2019/20	2018/19	2017/18	2016/17	2015/16	2014/15	2013/14	2012/13	2011/12
ASSLOŠ	489,1	554,2	571,1	624,6	645,4	648,7	655,6	756,4	699,8
ASSOŠDKR	463,0	470,0	516,8	547,8	557,9	545,9	563,5	617,9	662,0
ASSUEŠL						554,7	536,2	567,3	
ASSMOŠ	496,5	558,5	557,3	621,5	620,0	673,7	649,7	673,5	
ASS-OK			526,6				667,0		863,1
ASSZOŠ					615,8		662,7		648,5
ASSKOŠ							649,4		683,5
ASSNOŠ	465,5	554,6	544,4	570,1	537,4	570,1	534,4	616,7	685,2
ASSPOŠ	576,0	718,3	655,7	630,9	676,1	706,3	759,3	826,5	873,8
ASSOŠPK	458,2	523,5	547,5	545,6	524,8	585,9	671,2	645,0	737,4
ASSZG	368,5		521,2		618,4	702,1	676,0	708,8	736,6
ASSGAVOŠ		401,3			461,8		507,7		
ASSUEG	589,5	611,2	584,8	657,6					
ASSZSpOŠ	402,6	458,3	464,3	480,5	494,2	511,1	518,6		
ASSZDR	479,7	497,1	526,3	570,4	583,3				
ASSP			644,2	685,9					
ASSOŠCR	477,6	501,9	519,8	524,7	518,7				
Povprečje	478,3	533,5	551,9	585,6	589,4	619,3	635,4	703,6	766,8

3.4 Razlike v številu predmetov z DZ v šolskem letu 2019/20

Pregledali smo tudi število predmetov v posameznih razredih, pri katerih učenci uporabljajo DZ.

Na sliki 7 vidimo, da se šole močno razlikujejo v številu predmetov, pri katerih učenci uporabljajo DZ. Glede na zbrane podatke na vseh zajetih šolah uporabljajo delovni zvezek vsaj pri enem predmetu v vsakem razredu z nekaj šol pa je bil podatek, da DZ uporabljajo pri vseh obveznih predmetih. To najbrž odraža nepopolno razumevanje navodil, saj je možno, da so tisti, ki so vnašali podatke, vnesli število vseh delovnih zvezkov (ki jih je lahko za isti predmet več), ne pa število predmetov, pri katerih je v uporabi (vsaj) en delovni zvezek. Ker takih šol ni veliko, se to sicer odrazi na sliki 7, manj pa v povprečnih vrednostih, ki sicer glede na prejšnja leta naraščajo predvsem v nižjih razredih. Slednje najverjetneje odraža vse večjo uporabo medpredmetnih DZ.

Slika 7: Število obveznih predmetov, pri katerih se uporabljajo delovni zvezki po razredih v šolskem letu 2019/2020.

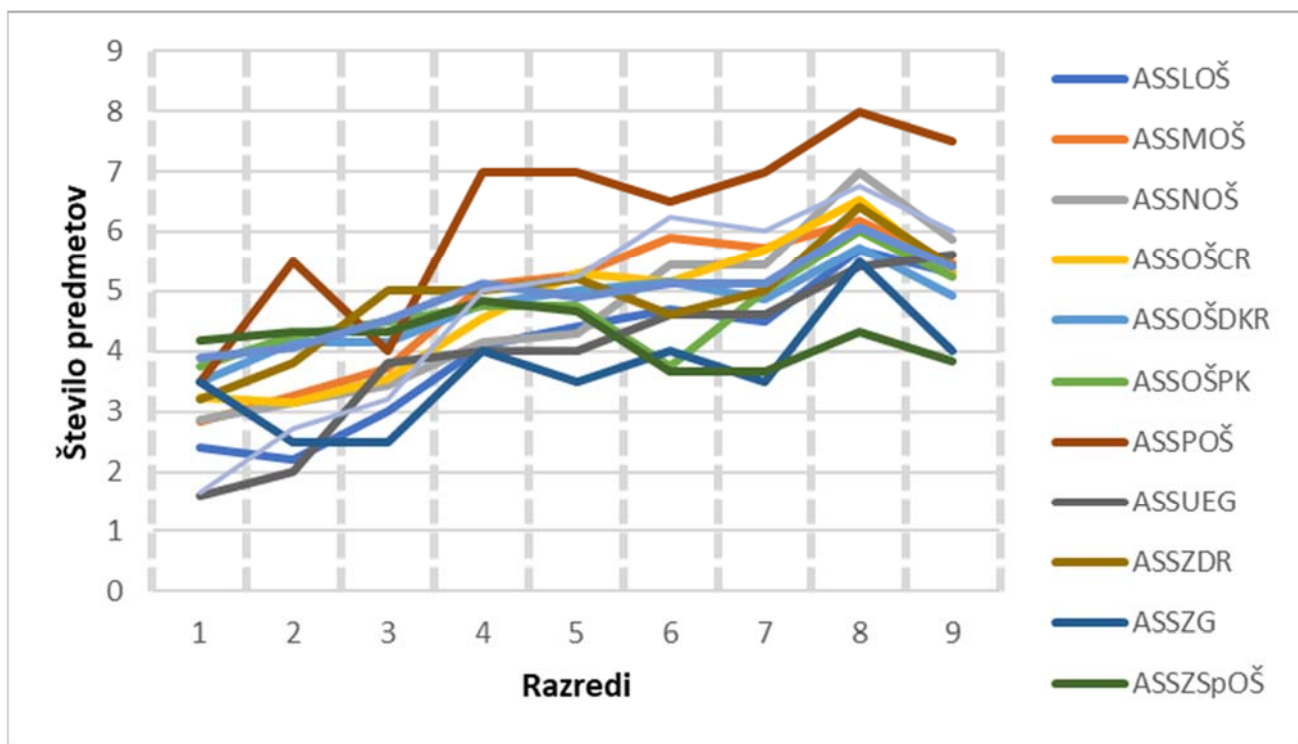
Preglednica 5: Povprečno, najvišje in najnižje število predmetov z DZ v različnih razredih na šolah, vključenih v anketo, in sprememba števila predmetov z DZ v primerjavi z lanskim šolskim letom (vsi podatki se nanašajo na obvezne predmete)

Razred	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Skupno št. predmetov z DZ za vseh devet razredov skupaj
Število obv. predmetov v OŠ	6	7	7	8	9	11	12	14	12	86
Povprečno št. predmetov z DZ na sodelujočih šolah 2019/20	3,2	4,1	4,1	4,7	4,7	4,8	4,4	5,1	4,7	39,8
Odstotek povprečnega števila predmetov z DZ v celotnem številu predmetov	53 %	59 %	59 %	59 %	52 %	44 %	37 %	36 %	39 %	46 %

V grobem lahko rečemo, da učenci v na razredni stopnji uporabljajo DZ pri nekaj več kot polovici obveznih predmetov, na razredni stopnji pa pri nekaj manj kot polovici obveznih predmetov. Razlika gre najverjetneje na račun medpredmetnih delovnih zvezkov, ki so pogosti predvsem na razredni stopnji.

3.5 Razlike med aktivni v številu DZ v šolskem letu 2019/20

Na sliki 8 je grafično predstavljeno, kakšno je bilo v različnih razredih povprečno število predmetov z DZ v posameznih aktivih. V preglednici 6 najdemo za različne aktivne povprečja in standardne deviacije skupnega števila predmetov z DZ preko vseh devetih razredov skupaj. Opazimo lahko, da med aktivni obstajajo precejšnje razlike v tem, pri koliko predmetih učenci v povprečju uporabljajo DZ, je pa treba opozoriti, da je bil za nekatere aktivne vzorec šol zelo majhen (to je razvidno iz preglednice 6).

Slika 8: Primerjava povprečnega števila predmetov z DZ v posameznih razredih po aktivni

Preglednica 6: Povprečno skupno število predmetov z DZ v vseh 9 razredih po aktivni

Aktiv	Število šol	M	SD Predmeti
ASSLOŠ	10	36,3	16,8
ASSMOŠ	10	42,8	6,1
ASSNOŠ	7	41,6	5,7
ASSOŠCR	13	42,5	5,8
ASSOŠDKR	14	42,2	6,9
ASSOŠPK	4	42,0	5,8
ASSPOŠ	2	56,0	0,0
ASSUEG	4	37,0	16,9
ASSZDR	5	43,6	3,8
ASSZG	2	33,0	5,0
ASSZSpOŠ	6	37,8	8,3
Drugo	17	44,2	8,7
Skupno povprečje	94	41,6	9,7

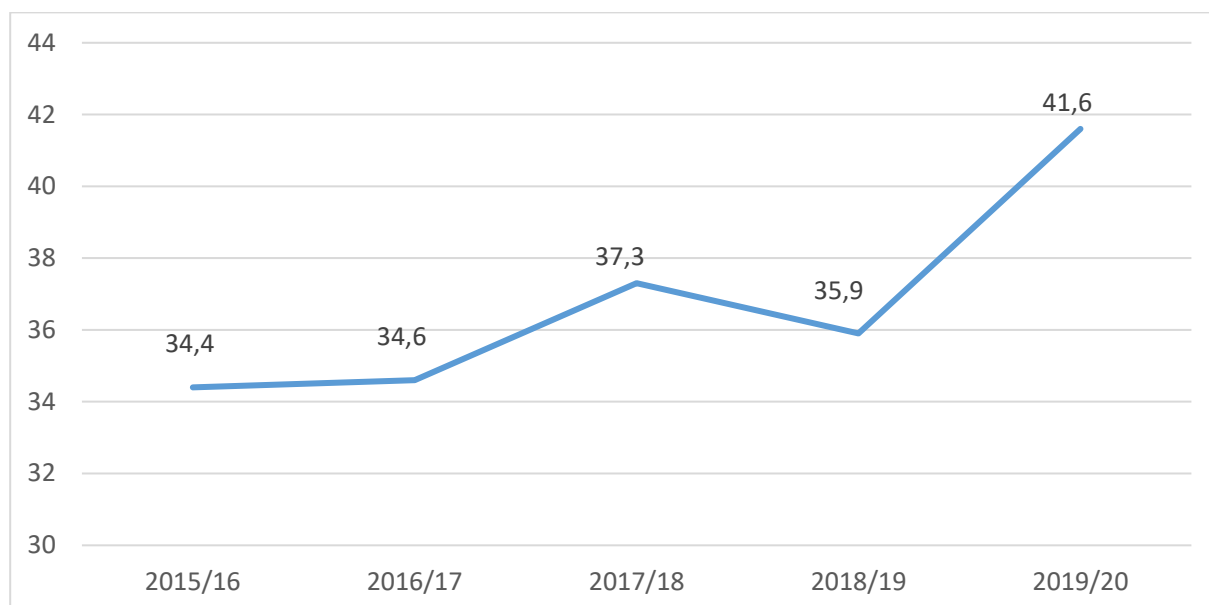
Opombe: M = aritmetična sredina števila predmetov z DZ na šolah znotraj aktivni.

SD = standardna deviacija števila predmetov z DZ na šolah znotraj aktivni. Šola (ena), pri kateri v anketi niso bili vpisani podatki za vse razrede, ni bila vključena v izračun skupnega števila predmetov z DZ za vseh devet razredov.

3.6 Spreminjanje skupnega števila predmetov z DZ skozi leta

Število obveznih predmetov v OŠ je v zadnjih letih nespremenjeno in skupaj preko vseh devetih razredov znaša 86. Na sliki 9 vidimo, kako se je od šolskega leta 2015/16, odkar ZASSS spremlja število predmetov z DZ, spreminjalo povprečno število predmetov z DZ na sodelujočih šolah. Potrebno je poudariti, da sodelujoče šole niso vsakič iste in da je tudi njihovo število vsako leto nekoliko drugačno, vedno pa blizu ene petine vseh slovenskih osnovnih šol, kar je dovolj velik vzorec, da lahko ocenjujemo gibanja povprečnih cen in tudi povprečnega števila obveznih predmetov z DZ.

Medtem, ko se povprečne skupne nabavne cene zmanjšujejo (v zadnjih letih precej na račun nabave DZ za prvi in drugi razred iz sredstev šolskega sklada), število DZ narašča, kar gre predvidoma predvsem na račun vse večje prisotnosti t. i. medpredmetnih DZ, ki vključujejo vsebine različnih predmetov, pri katerih prej učenci niso imeli samostojnih DZ. Število fizičnih delovnih zvezkov se tako ne povečuje (ali se celo zmanjšuje, kar se odraža na ceni), pokrivajo pa večje število predmetov.

Slika 9: Povprečno število predmetov z DZ v vseh razredih skupaj v različnih šolskih letih

4. Povzetek ugotovitev za šolsko leto 2019/20

1. Zbrali in obdelali smo podatke s 95 šol iz 11 različnih aktivov in 17 šol, ki niso vključene v aktive (dobre petine slovenskih OŠ).
2. Razlike med šolami v skupni nabavni ceni DZ za vseh devet razredov skupaj in številu predmetov z DZ so bile še vedno velike, čeprav se z leti nekoliko zmanjšujejo.
 - a. Razlika med šolo z najvišjo in šolo z najnižjo nabavno ceno na posamezni razred v prvi triadi je presegala 68 EUR, v drugi triadi 105 EUR in v tretji triadi 133 EUR.
 - b. Razlika med šolo z največ predmeti z DZ in šolo z najmanj predmeti z DZ na posamezni razred je v prvi triadi znašala 6, v drugi in tretji triadi pa 8.
3. Povprečna skupna nabavna cena DZ v vseh devetih razredih skupaj je bila na sodelujočih šolah 478,34 EUR.
4. V povprečju so osnovnošolci v vseh razredih skupaj uporabljali DZ pri 42 predmetih od 86 (48 %). Je pa bilo precej razlike med razredno (56 %) in predmetno (39 %) stopnjo, kar gre na račun medpredmetnih DZ, ki so pogostejši na razredni stopnji.
5. Skupna nabavna cena DZ in drugih učnih gradiv v vseh razredih se iz leta v leto zmanjšuje in je bila v šolskem letu 2019/20 najnižja od leta 2011. V zadnjih treh letih lahko to zmanjšanje vsaj delno pripišemo samoomejevanju šol pri izboru DZ za 1. razred, v zadnjem letu pa tudi za 2. razred, ker so morale šole sredstva za presežek cene nad 30 EUR (za 1. razred) oziroma 40 EUR (za 2. razred), kolikor je znašalo sofinanciranje nakupa DZ s strani MIZŠ, zagotoviti same iz preostalih sredstev učbeniškega sklada. V šolskem letu 2019/20 se to predvsem pozna pri 2. razredu, cena pri prvem se je že ustalila.
6. V šolskem letu 2019/20 se je glede na predhodno šolsko leto precej znižala skupna nabavna cena DZ tudi v 5.–8. razredu. Razlogov ne poznamo, bo pa gotovo zanimivo spremljati podatke v prihodnjih letih.

4.1 Komentar ugotovitev

Zbrani podatki kažejo, da se skupna nabavna cena DZ še naprej znižuje. To pripisujemo racionalnejšemu izboru delovnih zvezkov, odkar pravilnik določa, da mora ravnatelj pridobiti soglasje sveta staršev za skupno nabavno ceno DZ. Glede na lansko, se je v letošnjem šolskem letu cena DZ za 1. razred ustalila na vrednosti, ki je nekaj manjša od zneska, ki ga za financiranje nabave DZ za 1. razred namenja MIZŠ. Cena za 2. razred se je letos glede na lani znižala, saj je bila »omejitev« zaradi financiranja iz učbeniškega sklada letos prisotna prvič. Verjetno lahko pričakujemo, da se bo v prihodnjih letih cena ustalila, podobno, kot se je v prvem razredu. Precej jasno se kaže, da se znesku, ki ga za nakup DZ v prvem in drugem razredu predvideva MIZŠ (ga pa ne omejuje, razen z zahtevo, da razliko pokrije šola iz preostalih sredstev učbeniškega sklada), prilagodijo tako založniki – s ponudbo kompletov, ki stanejo točno toliko – kot tudi šole – z izborom DZ, ki šolski sklad obremenijo točno za prejeta sredstva.

To dokazuje, da je izbor delovnih zvezkov pogojen tudi s finančnimi, ne le vsebinskimi vidiki. Pomembno vprašanje pri tem je, ali gre omejevanje na račun kakovosti pouka. Glede na informacije, ki jih imamo, in glede na dejstvo, da nezanemarljivo število šol DZ v prvem razredu sploh ne uporablja, pa tudi glede na strokovne ocene o (ne)učinkovitosti DZ za doseganje višjih taksonomskih ravni znanja², sklepamo, da ne. Žal pa ne poznamo učinka večje ali manjše uporabe DZ, ker v Sloveniji še ni bila narejena relevantna analiza o tem, prav tako ne celovita

² https://www.zrss.si/zrss/wp-content/uploads/analiza-dz_3_5_razred__objava.pdf

ocena njihove kakovosti. Slednja je po mnenju ZASSS ključna in bi ji morali pristojni posvetiti več pozornosti. Najbolj učinkovito bi to lahko naredili, če bi bili DZ financirani iz učbeniškega sklada za vse razrede OŠ, pristojno ministrstvo bi s pomočjo strokovnih organov (Zavoda RS za šolstvo) določilo merila kakovosti in način njihovega preverjanja, obe državni instituciji pa bi v dialogu z učitelji praktiki poiskali primeren obseg financiranja za posamezni razred, ki bi zagotavljal optimalen, racionalen izbor kakovostnih učnih gradiv.

5. Sklep

Cilje pričujoče analize, ki smo si jih zastavili v šolskem letu 2019/20, smo dosegli. Verjamemo, da bodo pričujoča analiza in tudi vse njene predhodnice s podatki, komentarji in zbranimi dobrimi praksami prispevale k lažjemu procesu potrjevanja cen DZ na svetih staršev. Verjamemo tudi, da lahko zbrani podatki deležnikom-odločevalcem na področju učbeniške politike predstavljajo vzpodbudo za izboljšave, predvsem v smeri vzpostavitve mehanizmov za zagotavljanje kakovosti učnih gradiv.

Poleg skrbi za kakovost pričakujemo tudi, da bomo v Sloveniji v doglednem času poskrbeli za financiranje vseh učnih gradiv, tudi delovnih zvezkov, iz državnega proračuna in s tem finančno razbremenili starše.

Na koncu gre zahvala vsem, ki so kakorkoli pomagali pri zbiranju podatkov, sestavljanju, analiziranju ter zaključkih, kar nam bo lahko vsem vzpodbuda za pripravo nove analize v naslednjem šolskem letu.

Priprava: Delovna skupina za učna gradiva pri ZASSS

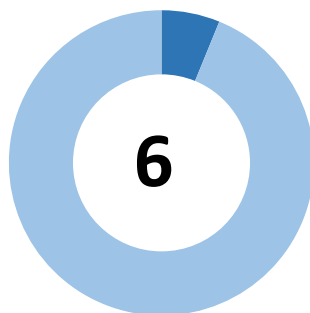
Priloge:

Grafični prikazi povprečne skupne nabavne cene DZ in drugih učnih gradiv po razredih za posamezne aktive v primerjavi s skupno povprečno nabavno ceno vseh sodelujočih šol za šolsko leto 2019/20.

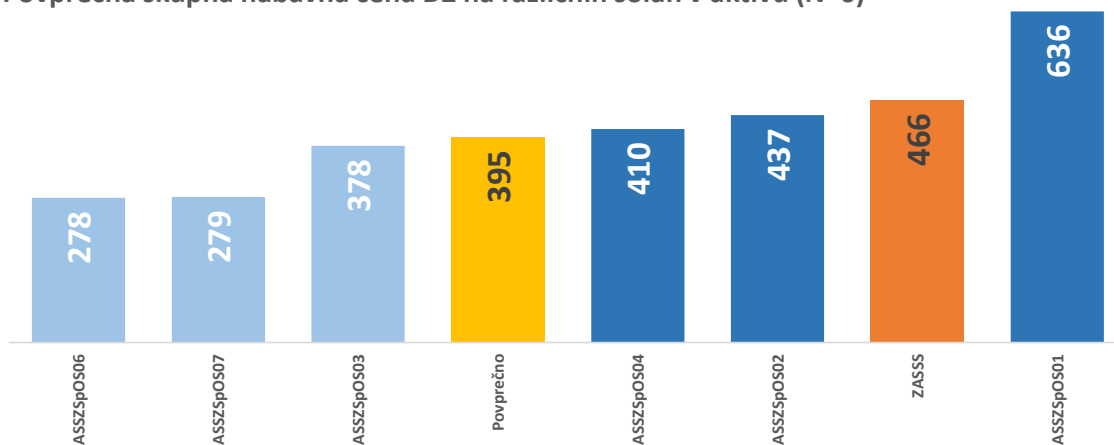
Izdajatelj: ZASSS, zanjo Lara Romih, predsednica. Priprava vsebine: Delovna skupina za učna gradiva pri ZASSS.
Oblikovanje: David Rupnik. Izdano in razposlano v elektronski obliki aprila 2022.

Število sodelujočih šol ASSZSpOŠ

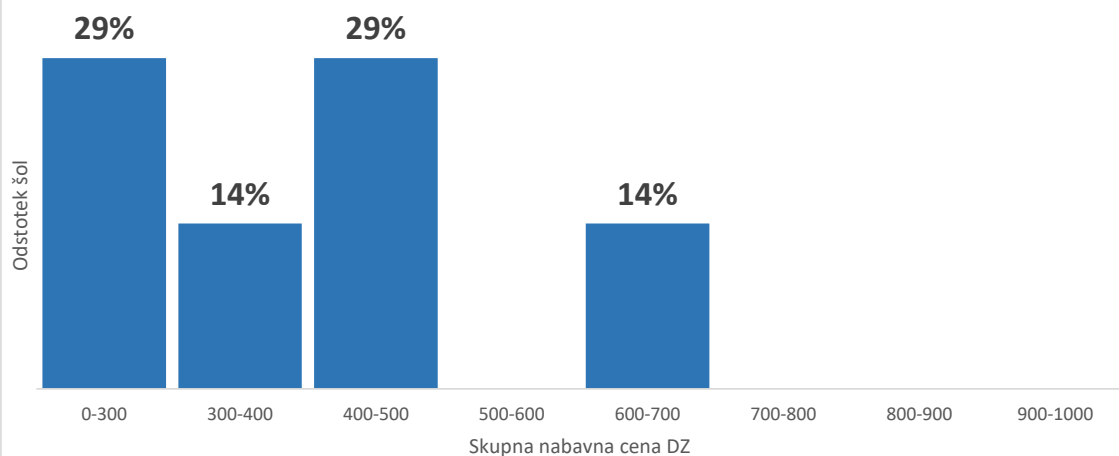

Število vseh sodelujočih šol : 97

Povprečna skupna nabavna cena DZ na različnih šolah v aktivu (N=6)

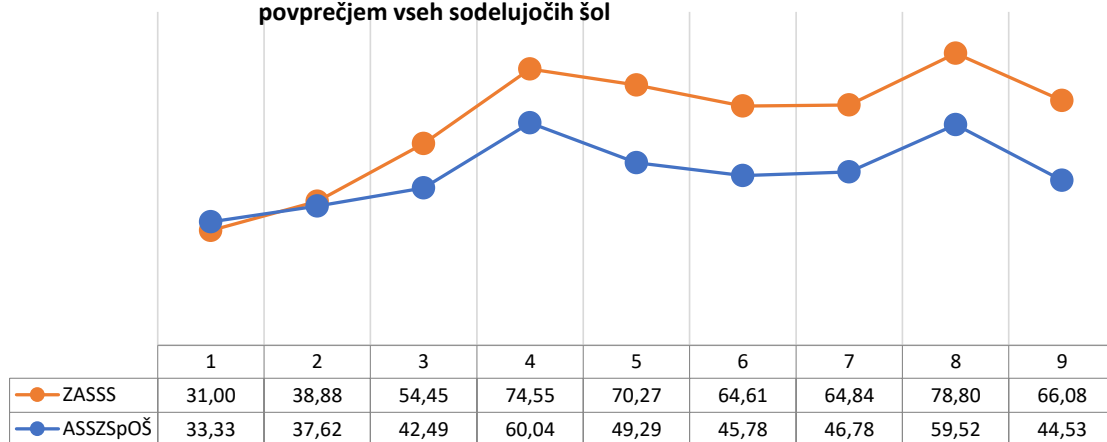

Frekvenčna porazdelitev skupnih nabavnih cen na šolah v aktivu (N=6)

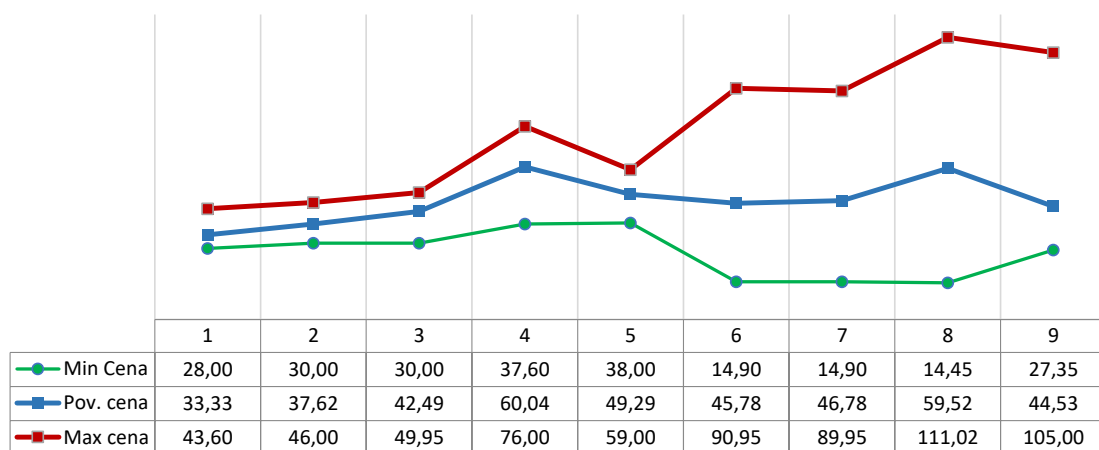

ASSZSpOŠ - šolsko leto 2019/20

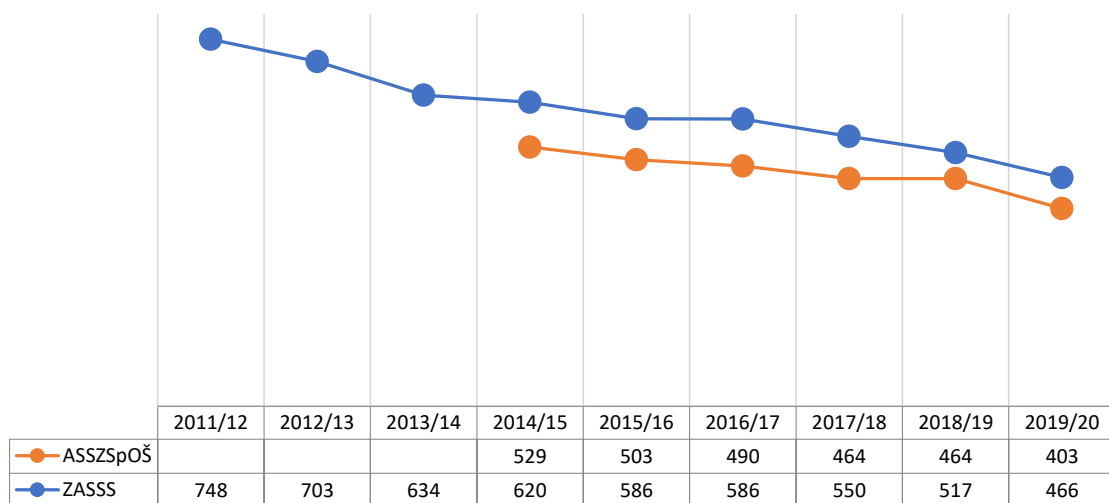
Povprečje skupnih nabavnih cen DZ šol v aktivu (N=6) po razredih v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

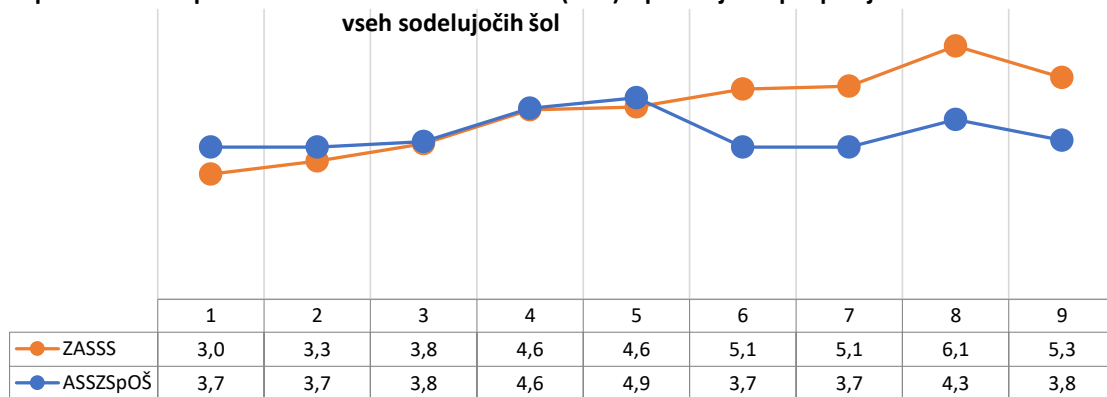
Razlike med najvišjo in najnižjo skupno nabavno ceno (N=6) po razredih

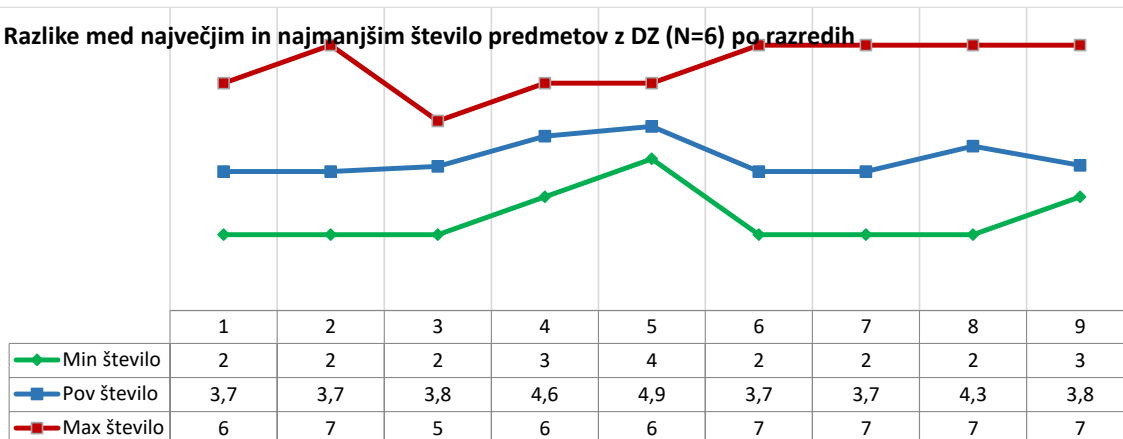
Gibanje skupne nabavne cene DZ šol v aktivu (N=6) v primerjavi z vsemi sodelujočimi šolami

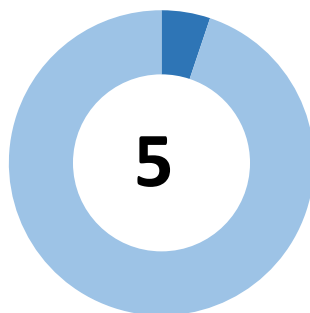
Povprečno število predmetov z DZ na šolah v aktivu (N=6) v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

Razlike med največjim in najmanjšim številom predmetov z DZ (N=6) po razredih

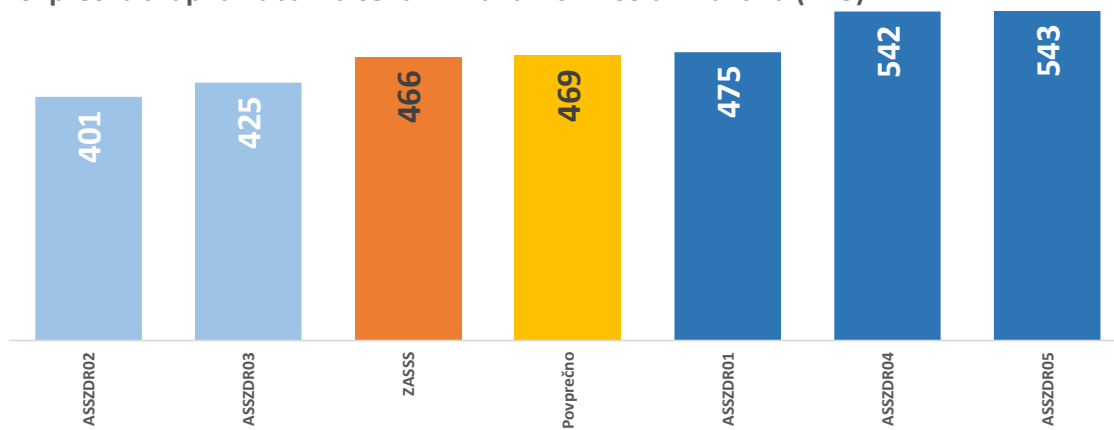

Število sodelujočih šol ASSZDR

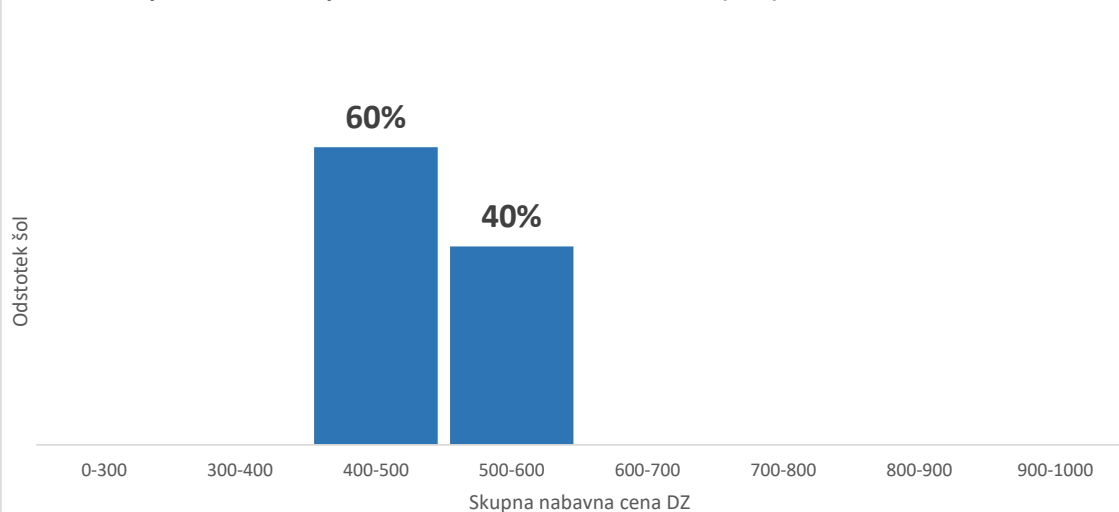

Število vseh sodelujočih šol : 97

Povprečna skupna nabavna cena DZ na različnih šolah v aktivu (N=5)

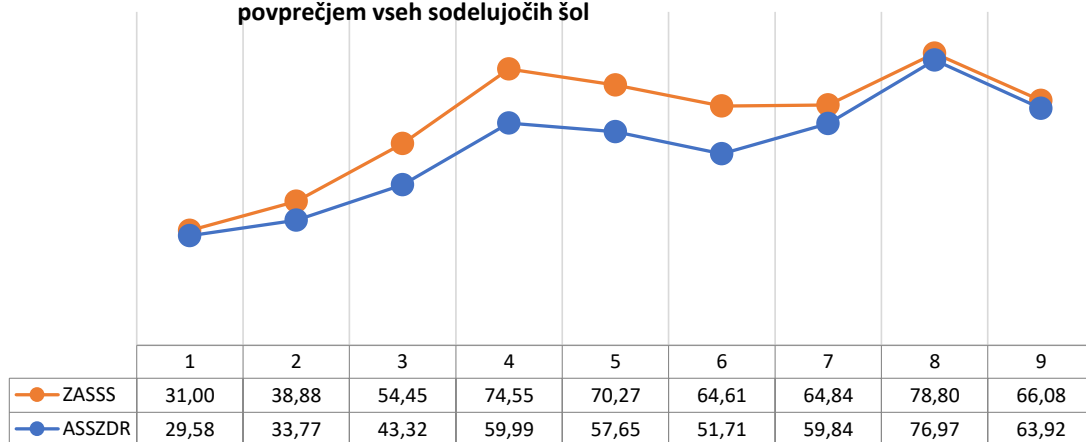

Frekvenčna porazdelitev skupnih nabavnih cen na šolah v aktivu (N=5)

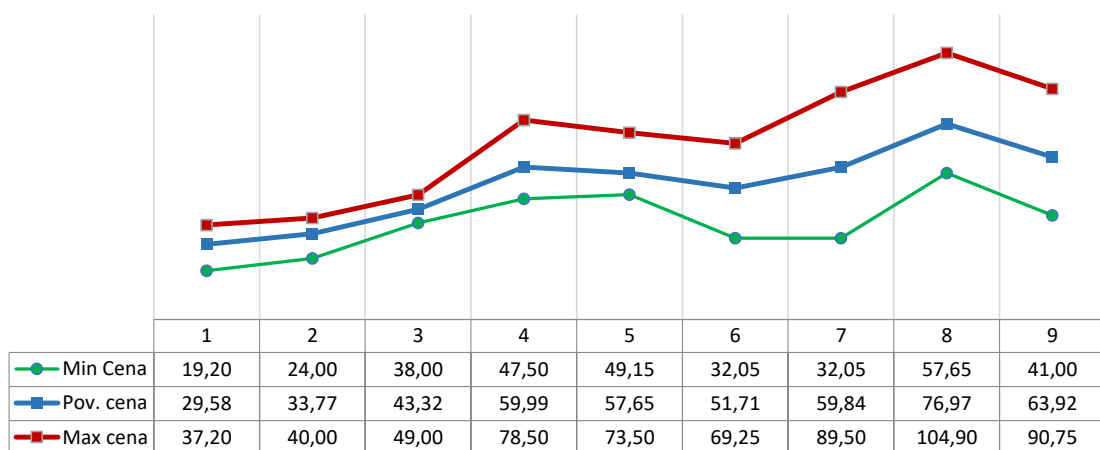

ASSZDR - šolsko leto 2019/20

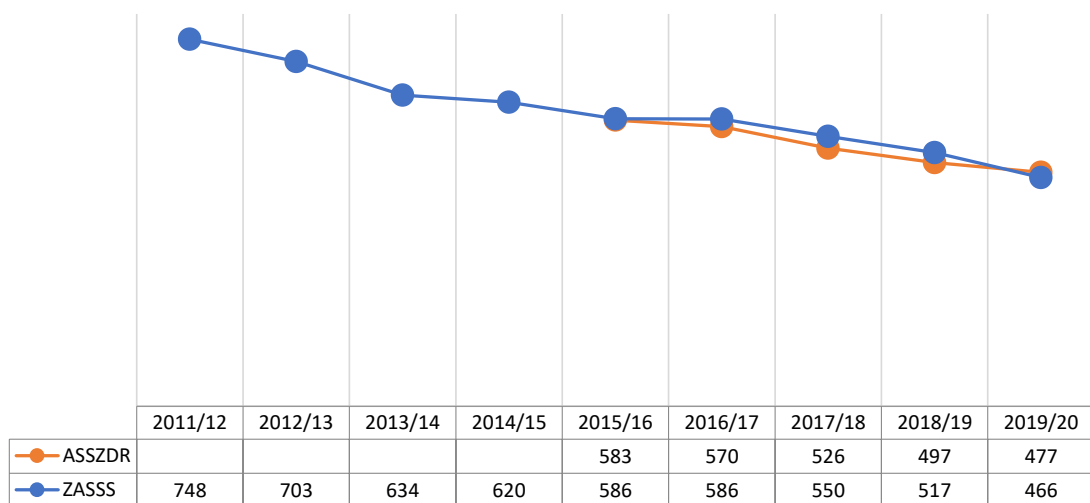
Povprečje skupnih nabavnih cen DZ šol v aktivu (N=5) po razredih v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

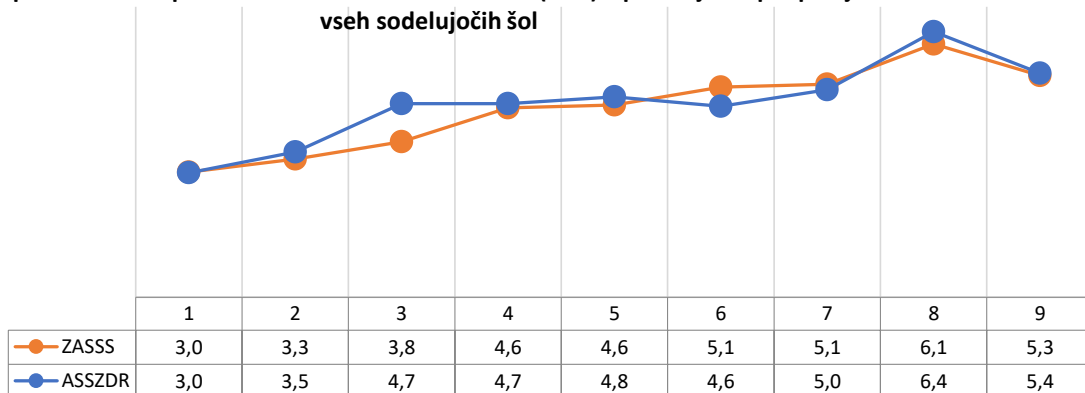
Razlike med najvišjo in najnižjo skupno nabavno ceno (N=5) po razredih

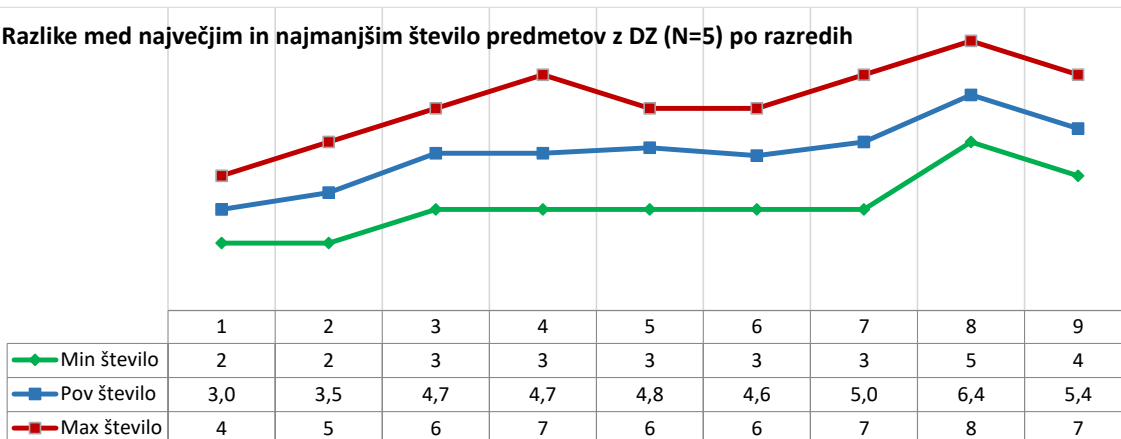
Gibanje skupne nabavne cene DZ šol v aktivu (N=5) v primerjavi z vsemi sodelujočimi šolami

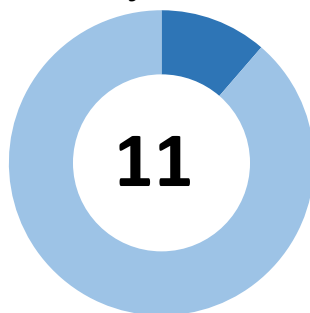
Povprečno število predmetov z DZ na šolah v aktivu (N=5) v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

Razlike med največjim in najmanjšim številu predmetov z DZ (N=5) po razredih

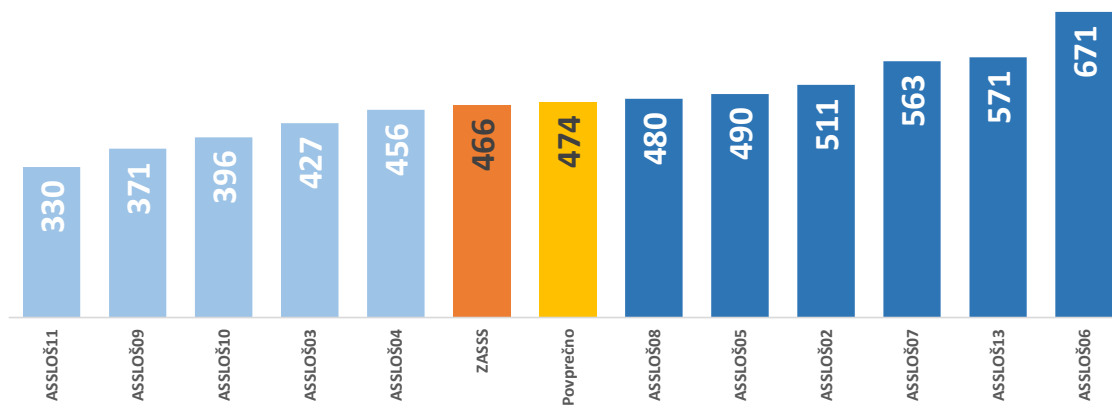

Število sodelujočih šol ASSLOŠ

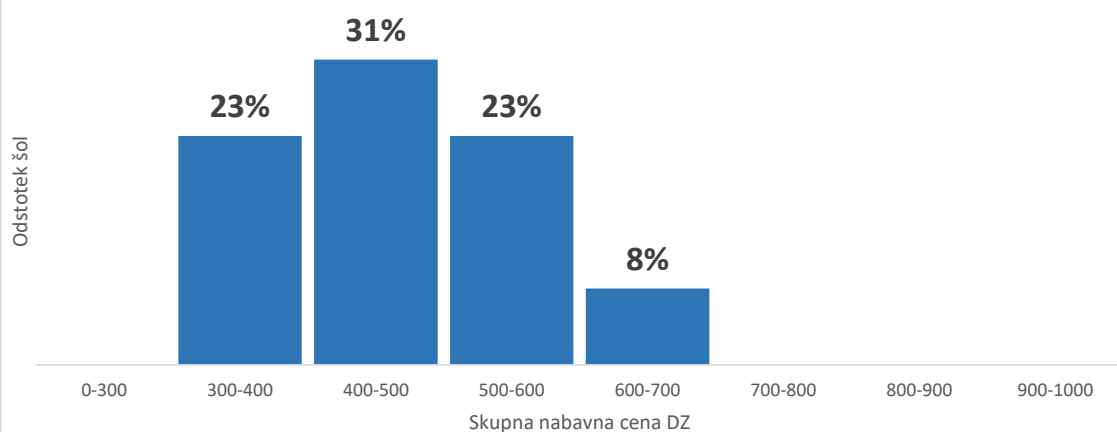

Število vseh sodelujočih šol : 97

Povprečna skupna nabavna cena DZ na različnih šolah v aktivu (N=11)

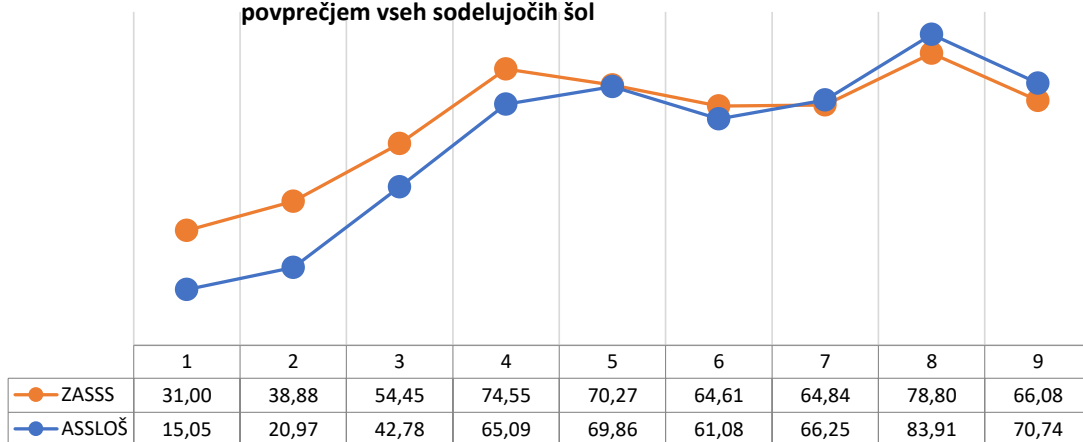

Frekvenčna porazdelitev skupnih nabavnih cen na šolah v aktivu (N=11)

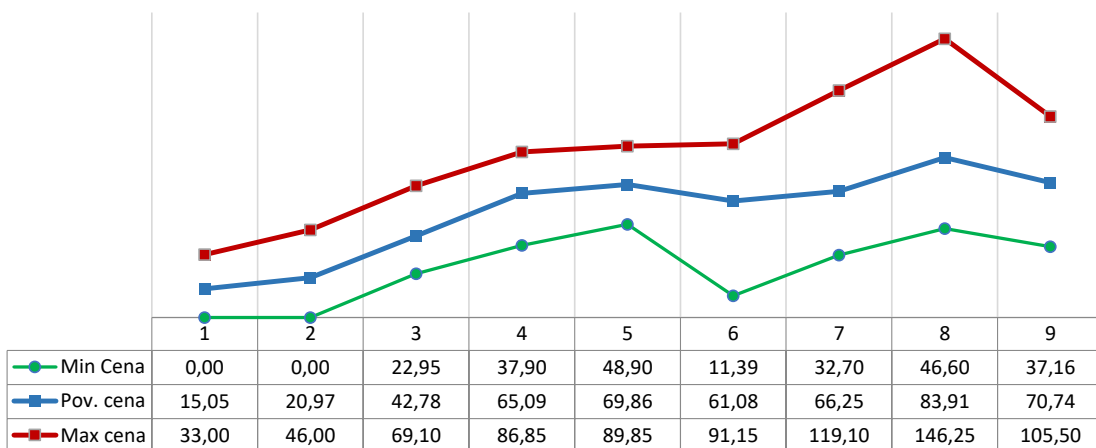

ASSLOŠ - šolsko leto 2019/20

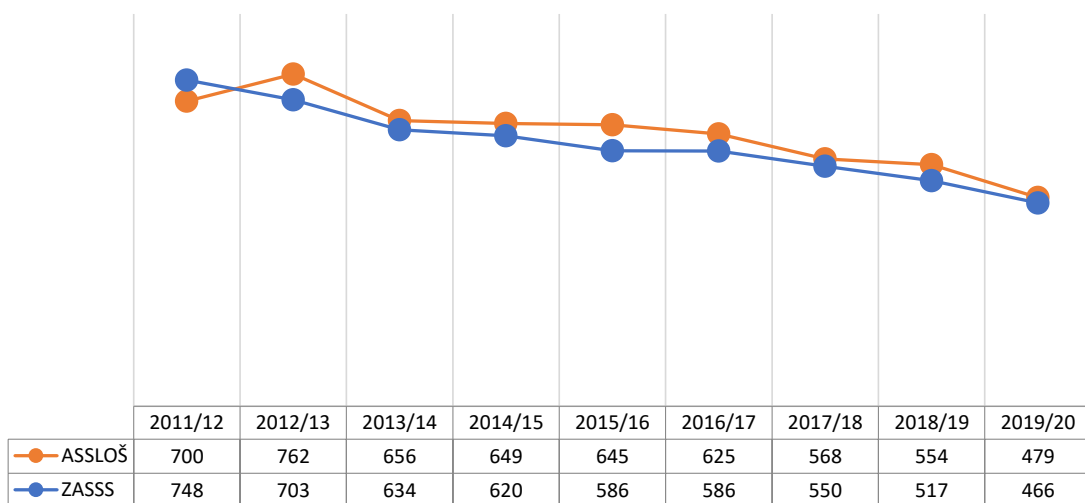
Povprečje skupnih nabavnih cen DZ šol v aktivu (N=11) po razredih v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

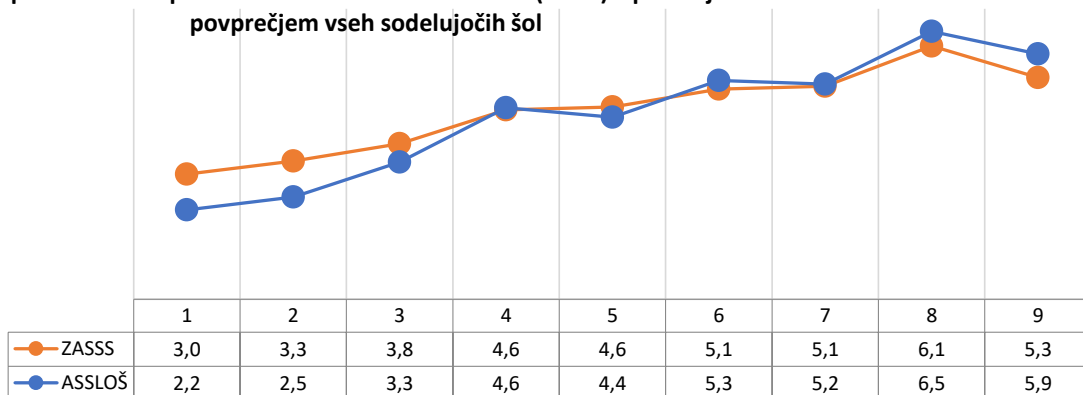
Razlike med najvišjo in najnižjo skupno nabavno ceno (N=11) po razredih

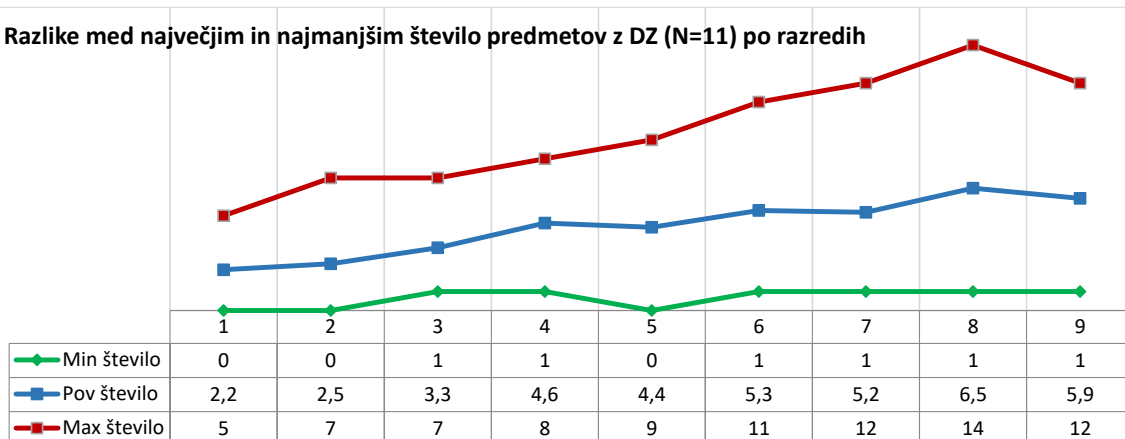
Gibanje skupne nabavne cene DZ šol v aktivu (N=11) v primerjavi z vsemi sodelujočimi šolami

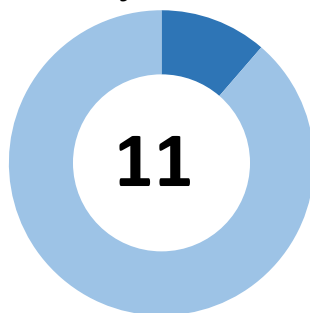
Povprečno število predmetov z DZ na šolah v aktivu (N=11) v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

Razlike med največjim in najmanjšim številom predmetov z DZ (N=11) po razredih

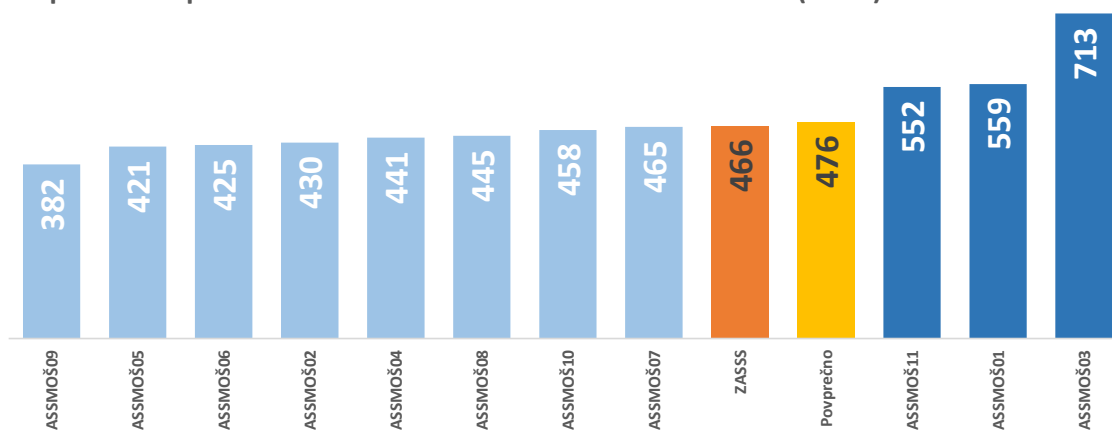

Število sodelujočih šol ASSMOŠ

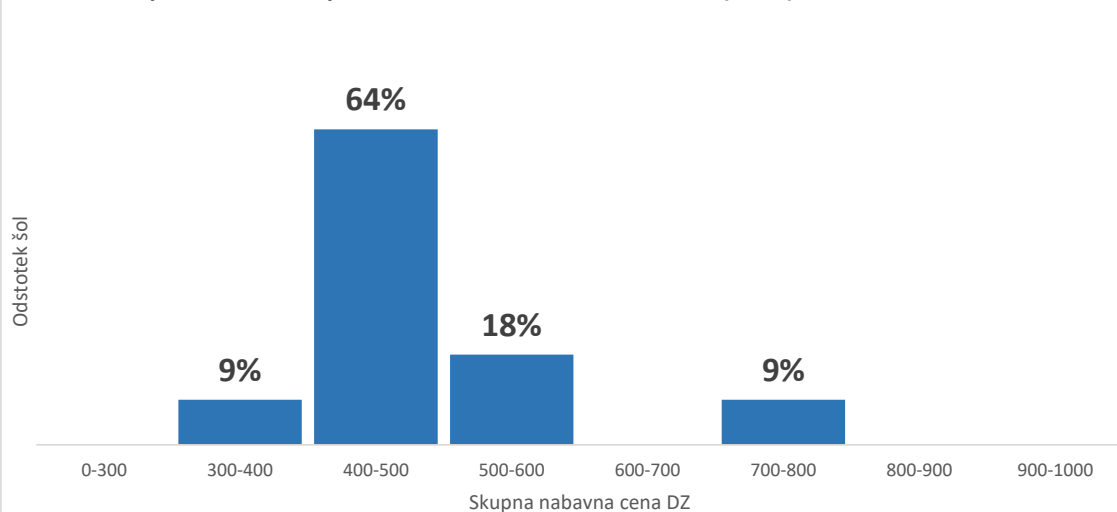

Število vseh sodelujočih šol : 97

Povprečna skupna nabavna cena DZ na različnih šolah v aktivu (N=11)

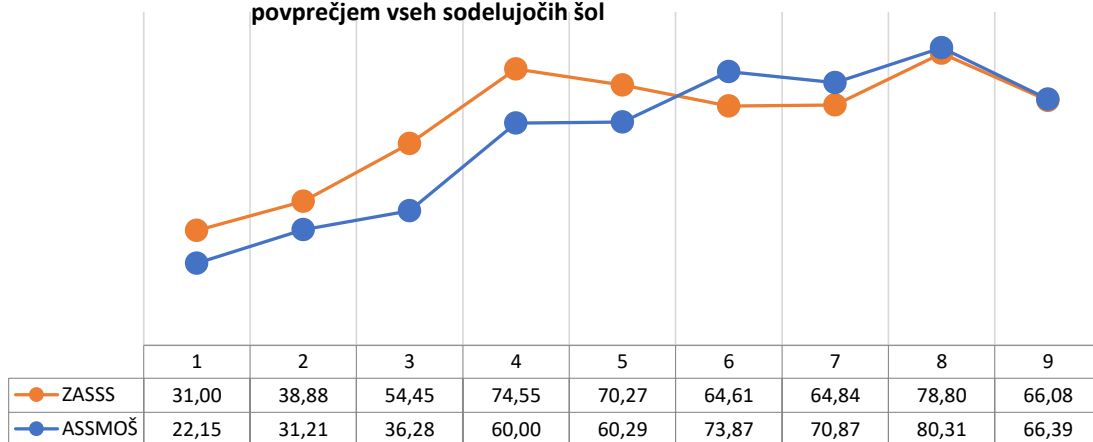

Frekvenčna porazdelitev skupnih nabavnih cen na šolah v aktivu (N=11)

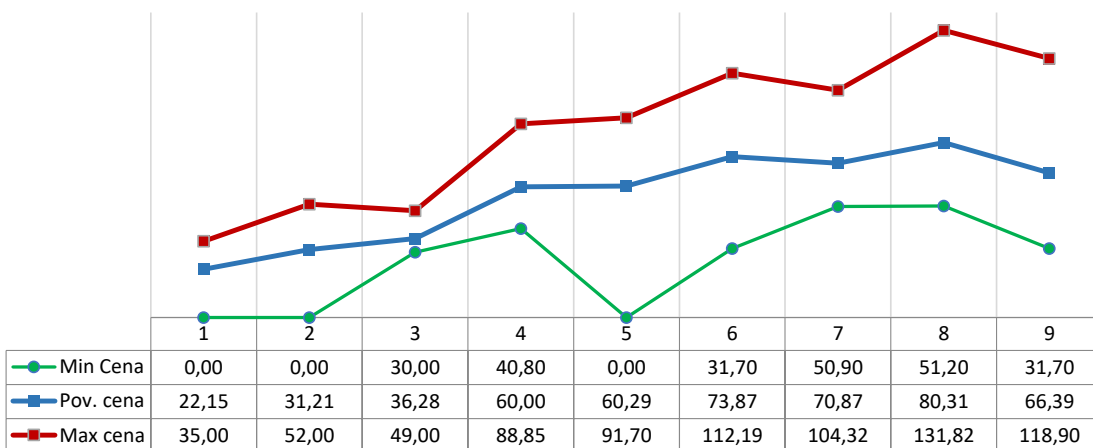

ASSMOŠ - šolsko leto 2019/20

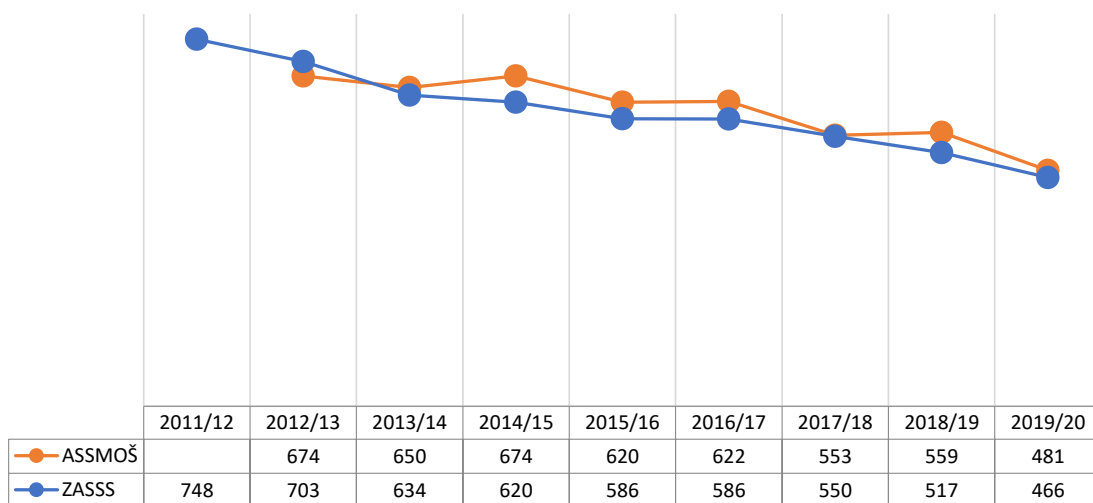
Povprečje skupnih nabavnih cen DZ šol v aktivu (N=11) po razredih v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

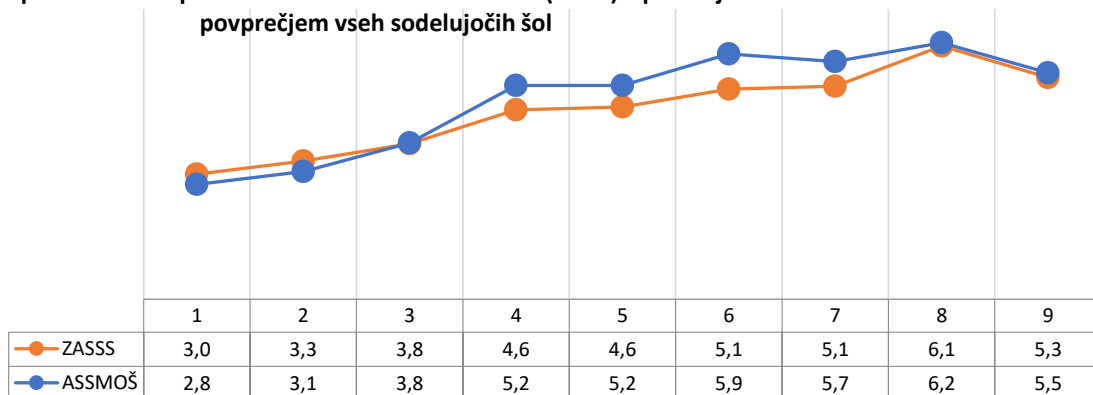
Razlike med najvišjo in najnižjo skupno nabavno ceno (N=11) po razredih

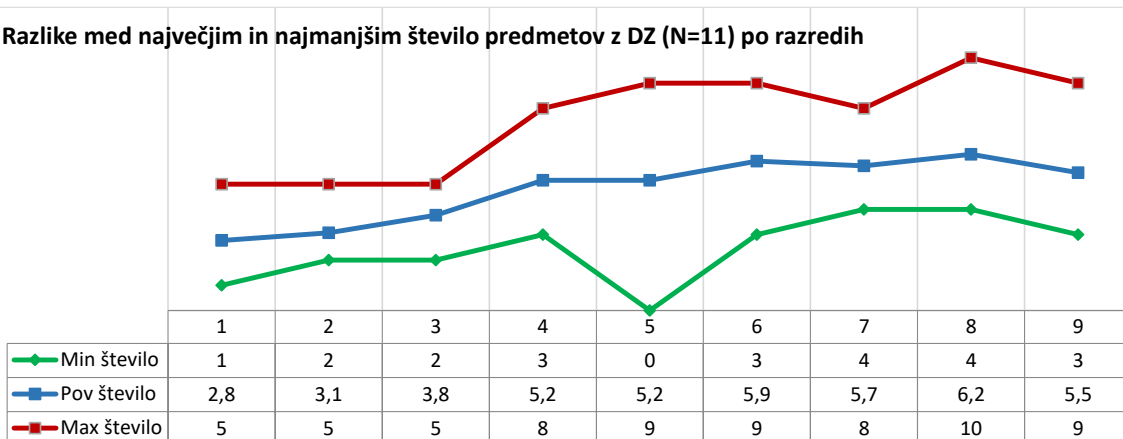
Gibanje skupne nabavne cene DZ šol v aktivu (N=11) v primerjavi z vsemi sodelujočimi šolami

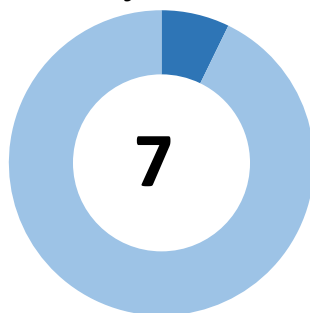
Povprečno število predmetov z DZ na šolah v aktivu (N=11) v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

Razlike med največjim in najmanjšim številom predmetov z DZ (N=11) po razredih

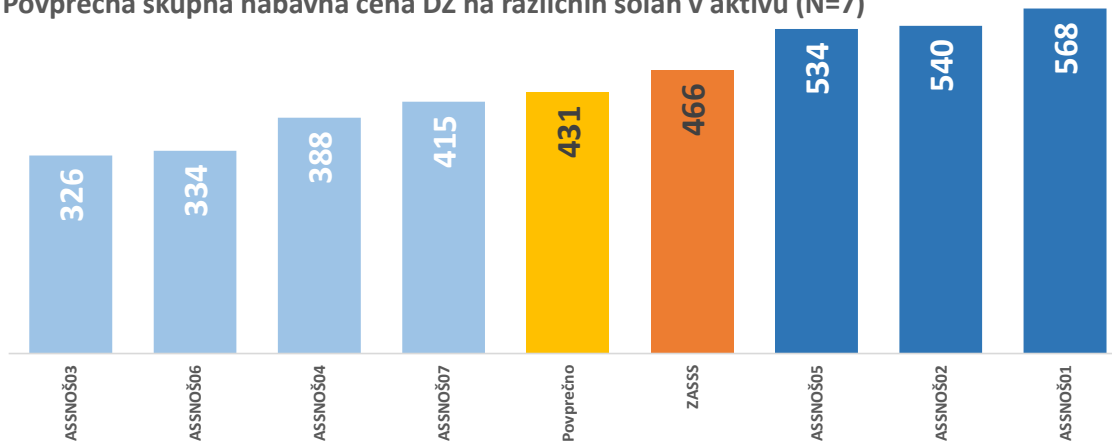

Število sodelujočih šol ASSNOŠ

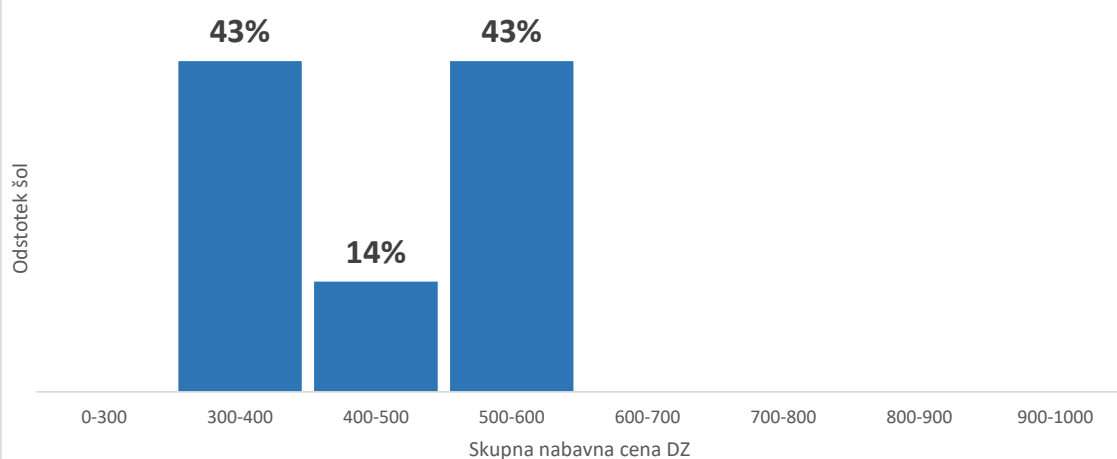

Število vseh sodelujočih šol : 97

Povprečna skupna nabavna cena DZ na različnih šolah v aktivu (N=7)

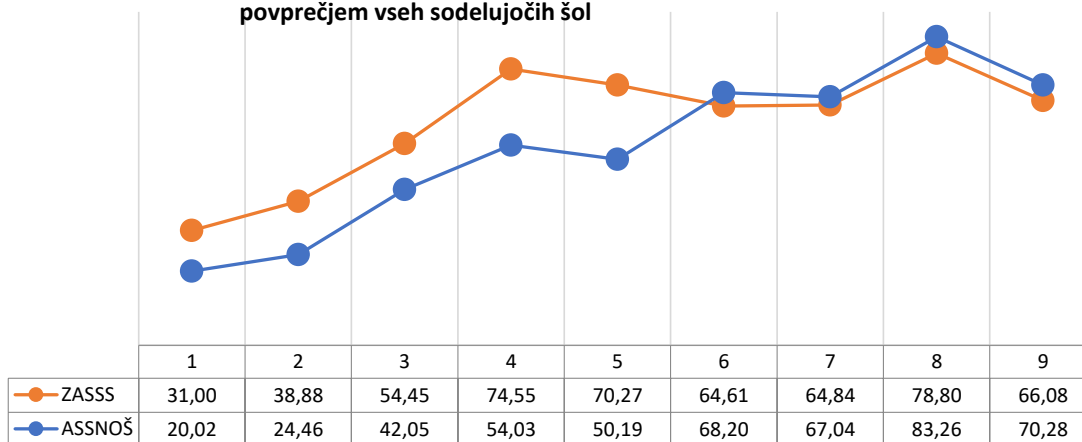

Frekvenčna porazdelitev skupnih nabavnih cen na šolah v aktivu (N=7)

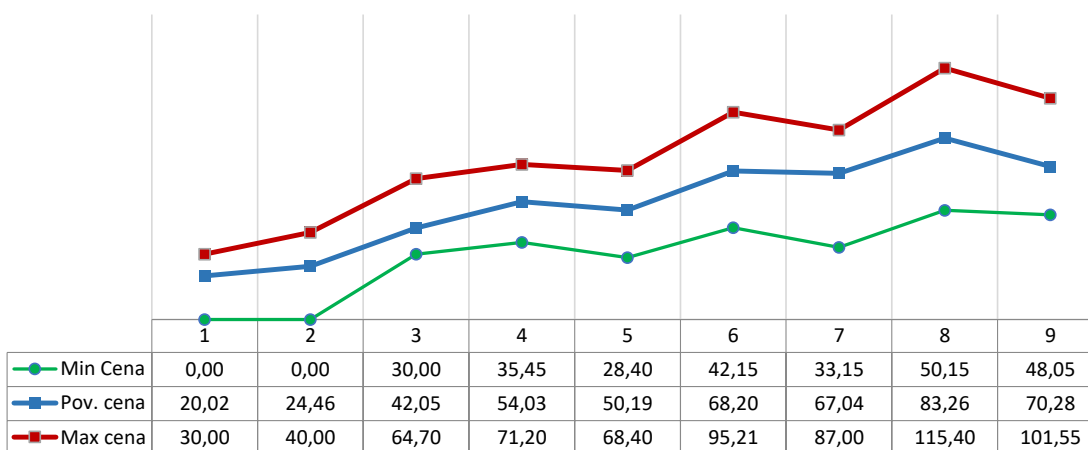

ASSNOŠ - šolsko leto 2019/20

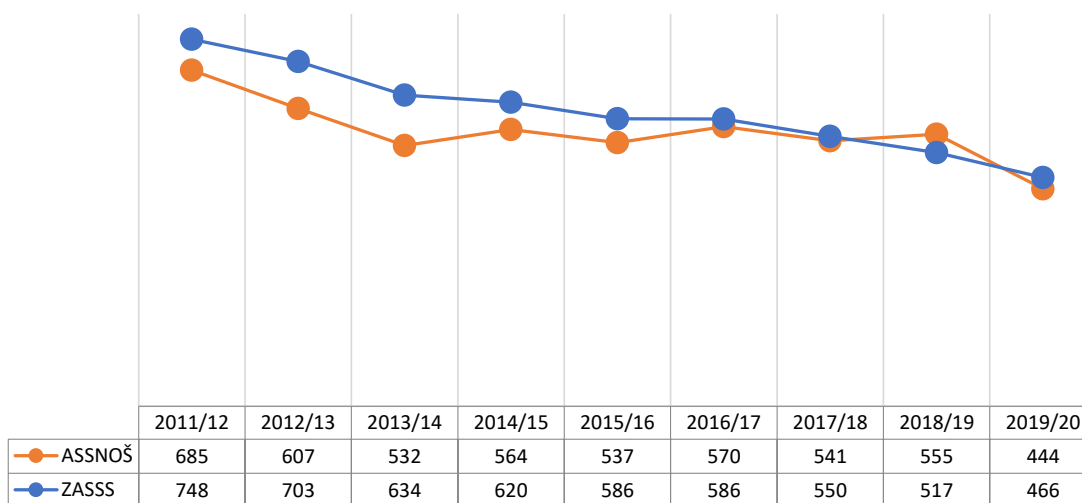
Povprečje skupnih nabavnih cen DZ šol v aktivu (N=7) po razredih v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

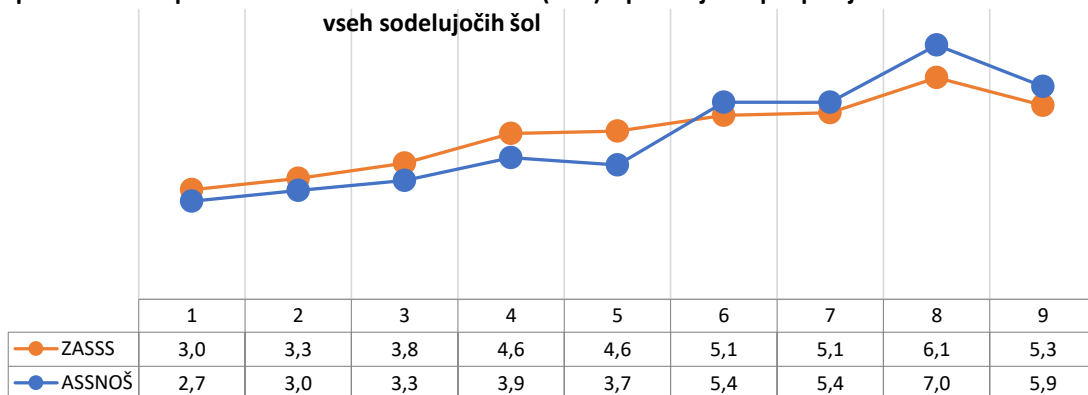
Razlike med najvišjo in najnižjo skupno nabavno ceno (N=7) po razredih

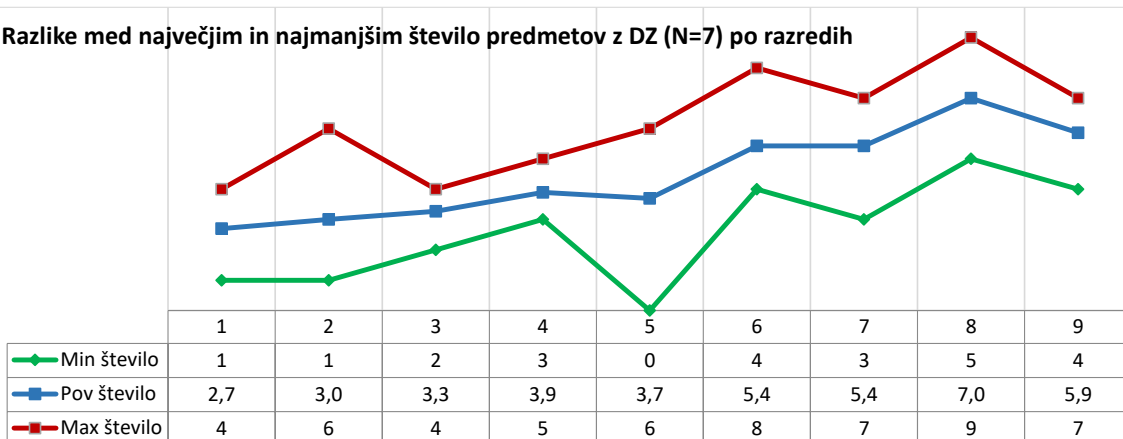
Gibanje skupne nabavne cene DZ šol v aktivu (N=7) v primerjavi z vsemi sodelujočimi šolami

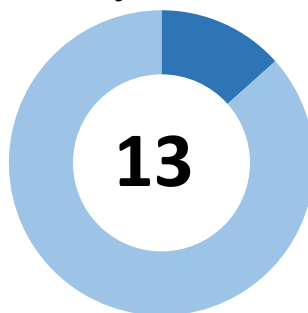
Povprečno število predmetov z DZ na šolah v aktivu (N=7) v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

Razlike med največjim in najmanjšim številu predmetov z DZ (N=7) po razredih

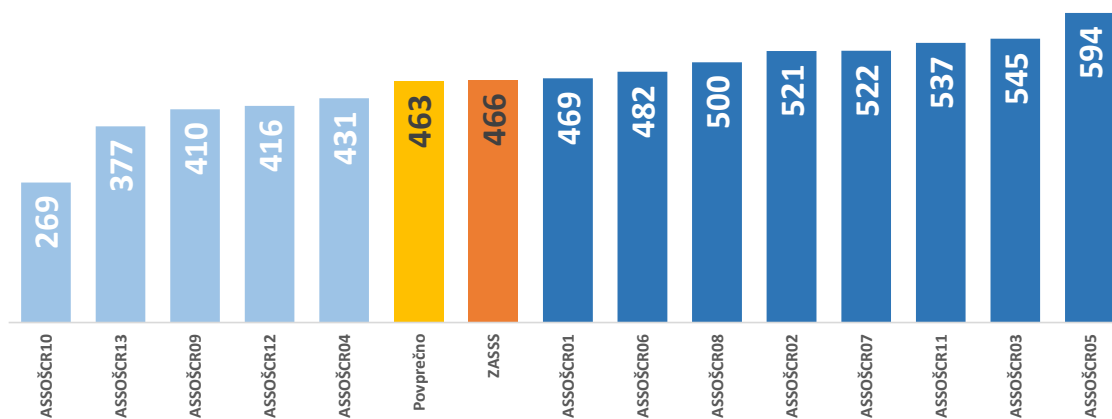

Število sodelujočih šol ASSOŠCR

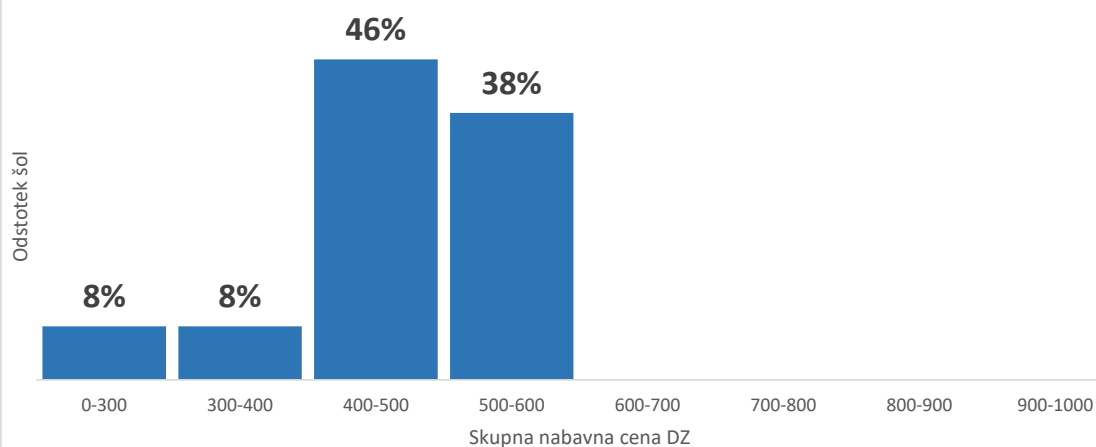

Število vseh sodelujočih šol : 97

Povprečna skupna nabavna cena DZ na različnih šolah v aktivu (N=13)

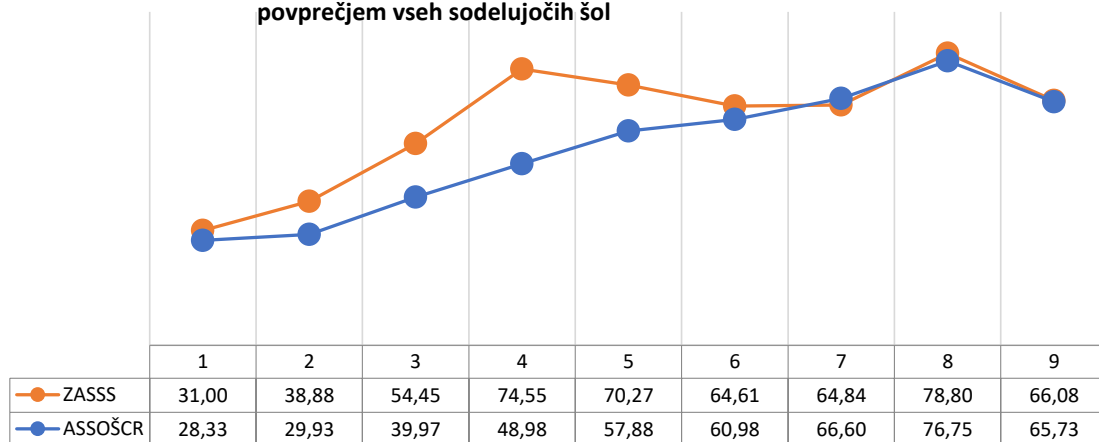

Frekvenčna porazdelitev skupnih nabavnih cen na šolah v aktivu (N=13)

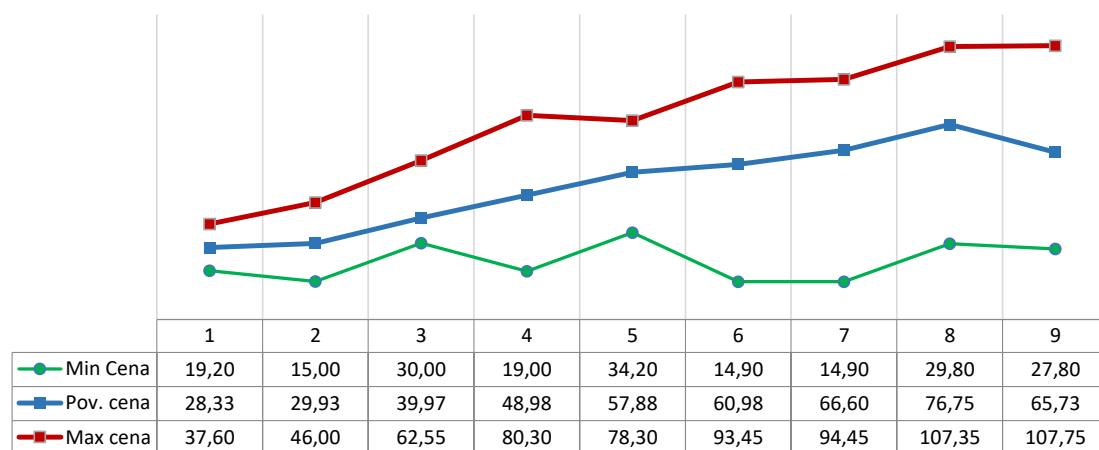

ASSOŠCR - šolsko leto 2019/20

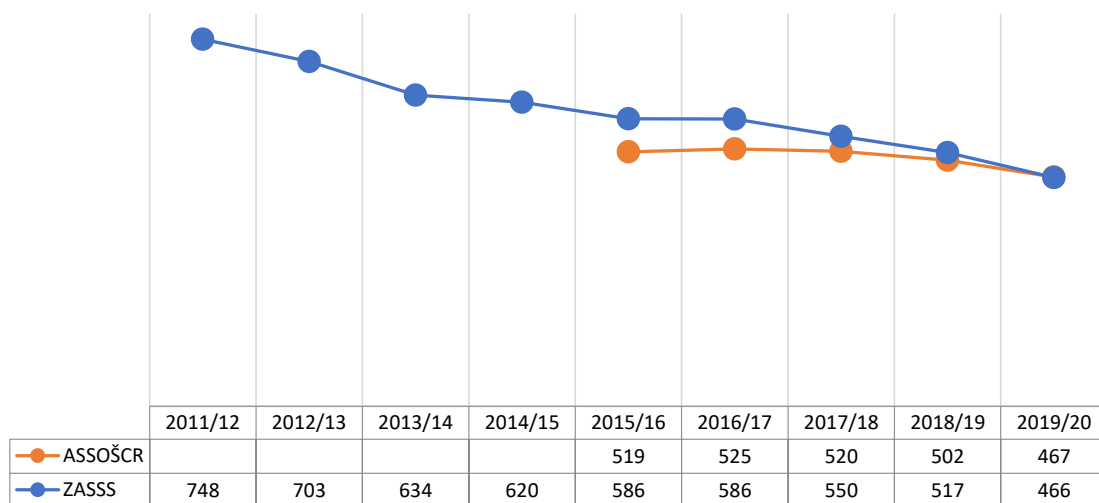
Povprečje skupnih nabavnih cen DZ šol v aktivu (N=13) po razredih v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

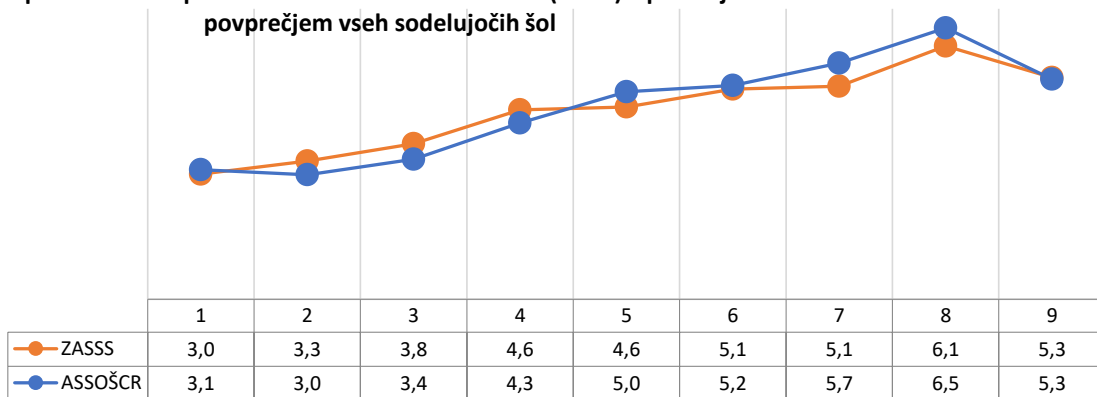
Razlike med najvišjo in najnižjo skupno nabavno ceno (N=13) po razredih

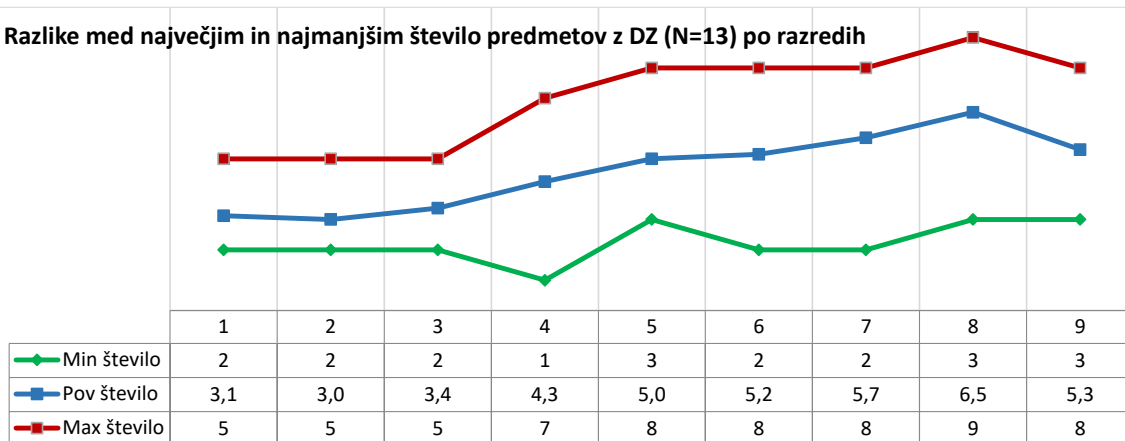
Gibanje skupne nabavne cene DZ šol v aktivu (N=13) v primerjavi z vsemi sodelujočimi šolami

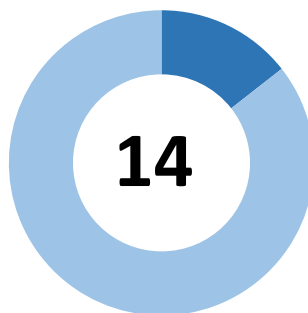
Povprečno število predmetov z DZ na šolah v aktivu (N=13) v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

Razlike med največjim in najmanjšim številom predmetov z DZ (N=13) po razredih

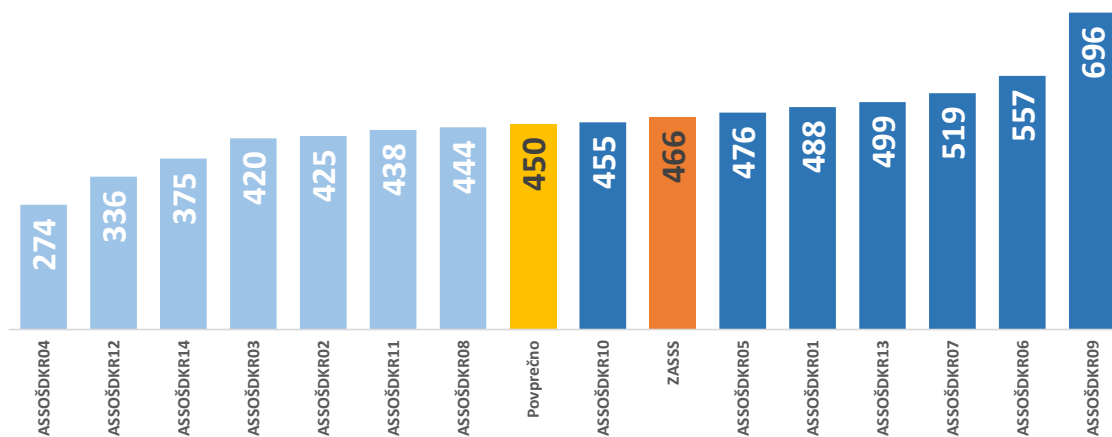

Število sodelujočih šol ASSOŠDKR

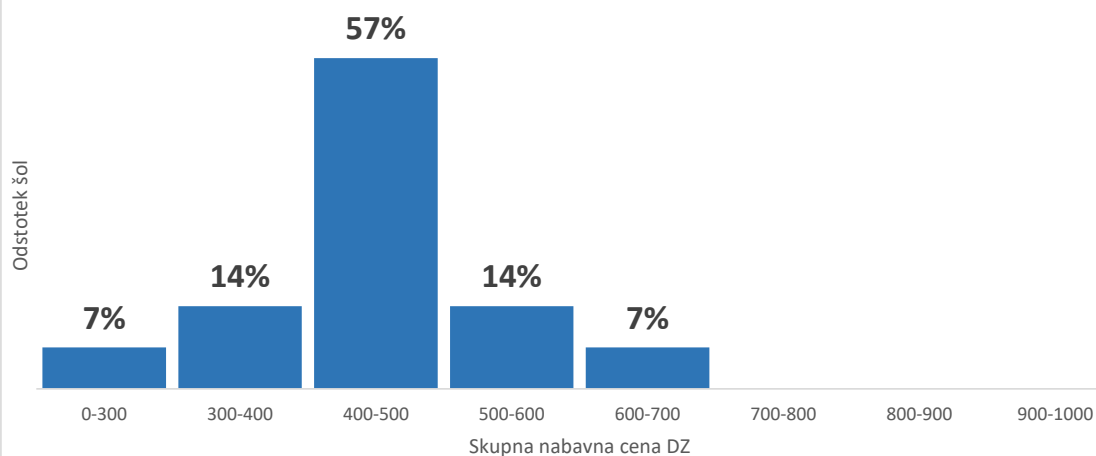

Število vseh sodelujočih šol : 97

Povprečna skupna nabavna cena DZ na različnih šolah v aktivu (N=14)

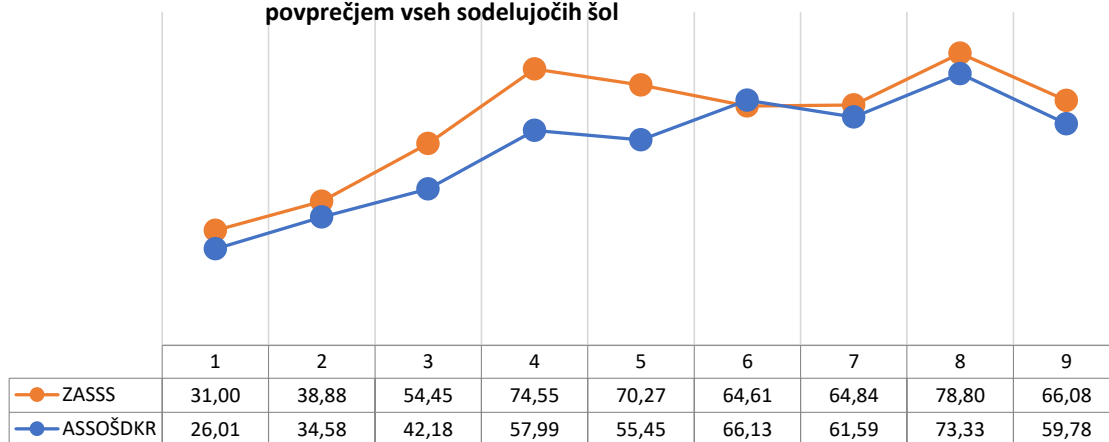

Frekvenčna porazdelitev skupnih nabavnih cen na šolah v aktivu (N=14)

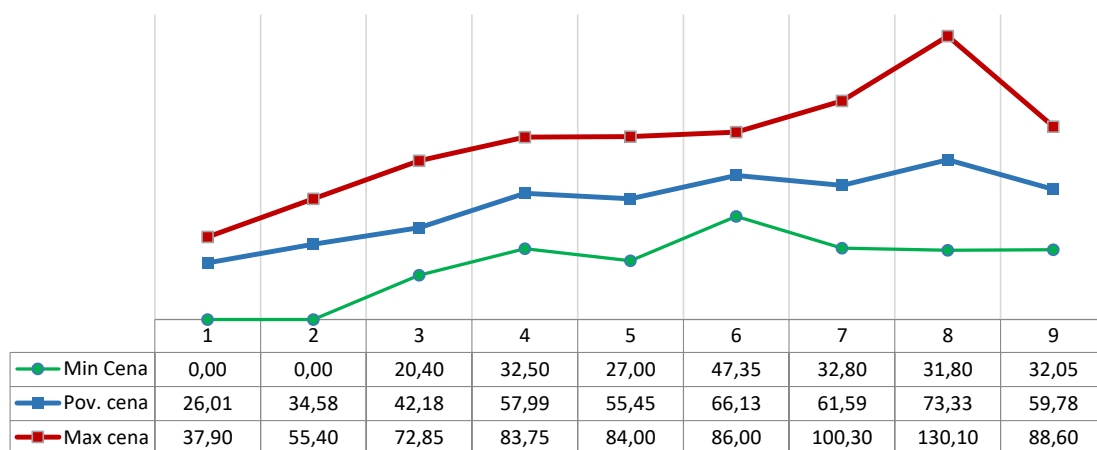

ASSOŠDKR - šolsko leto 2019/20

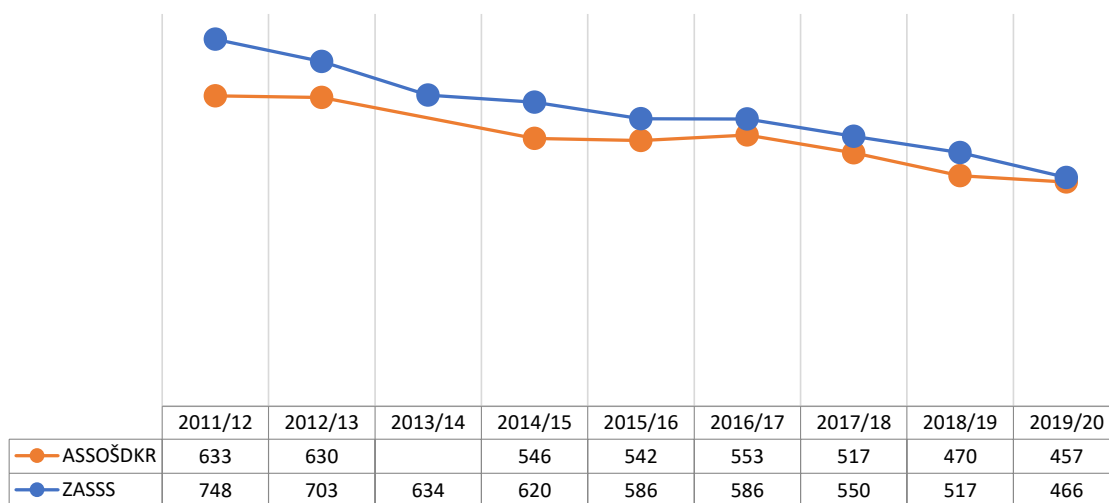
Povprečje skupnih nabavnih cen DZ šol v aktivu (N=14) po razredih v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

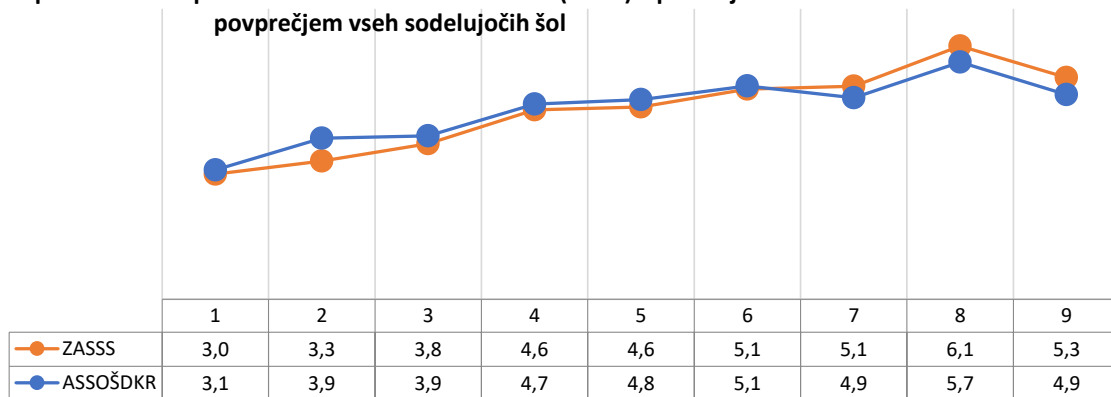
Razlike med najvišjo in najnižjo skupno nabavno ceno (N=14) po razredih

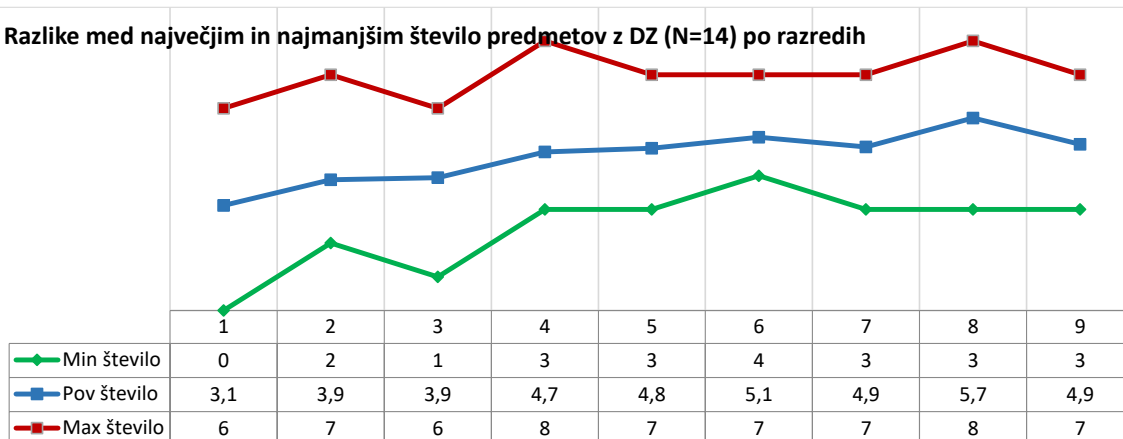
Gibanje skupne nabavne cene DZ šol v aktivu (N=14) v primerjavi z vsemi sodelujočimi šolami

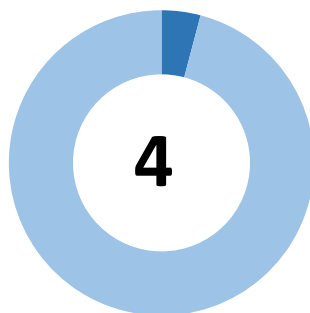
Povprečno število predmetov z DZ na šolah v aktivu (N=14) v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

Razlike med največjim in najmanjšim številom predmetov z DZ (N=14) po razredih

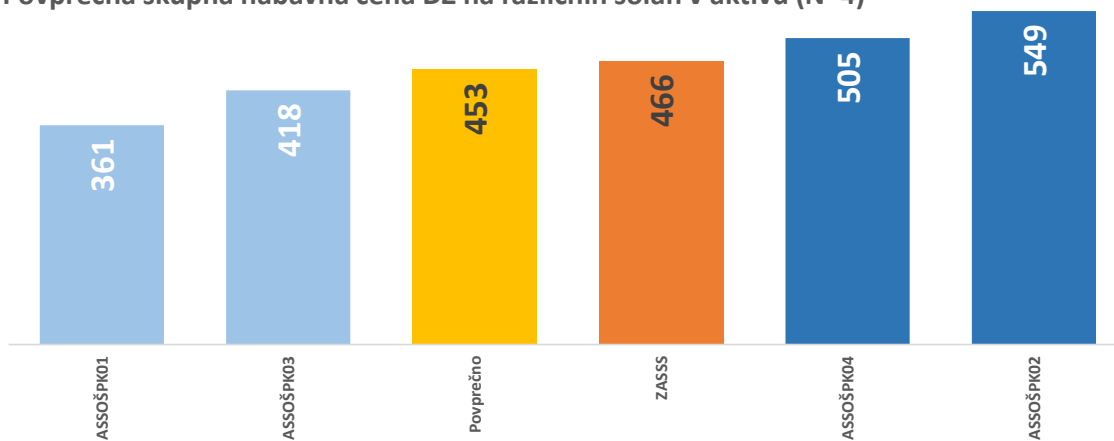

Število sodelujočih šol ASSOŠPK

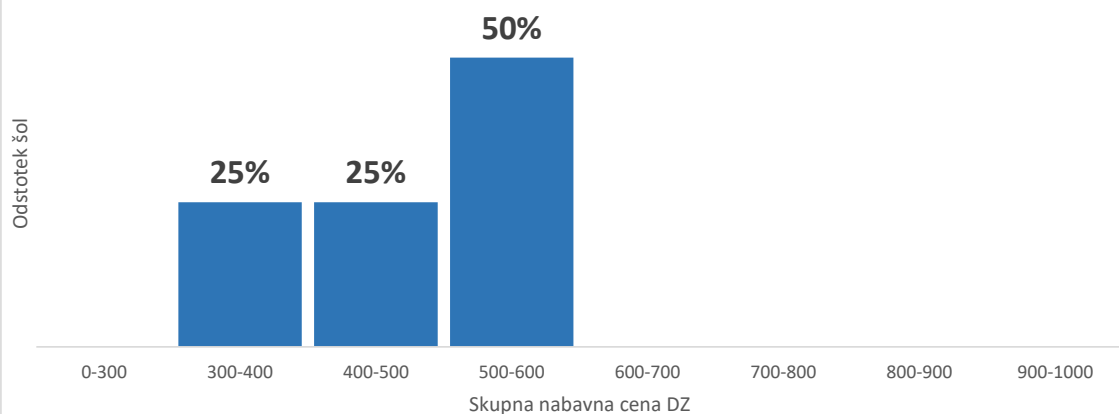

Število vseh sodelujočih šol : 97

Povprečna skupna nabavna cena DZ na različnih šolah v aktivu (N=4)

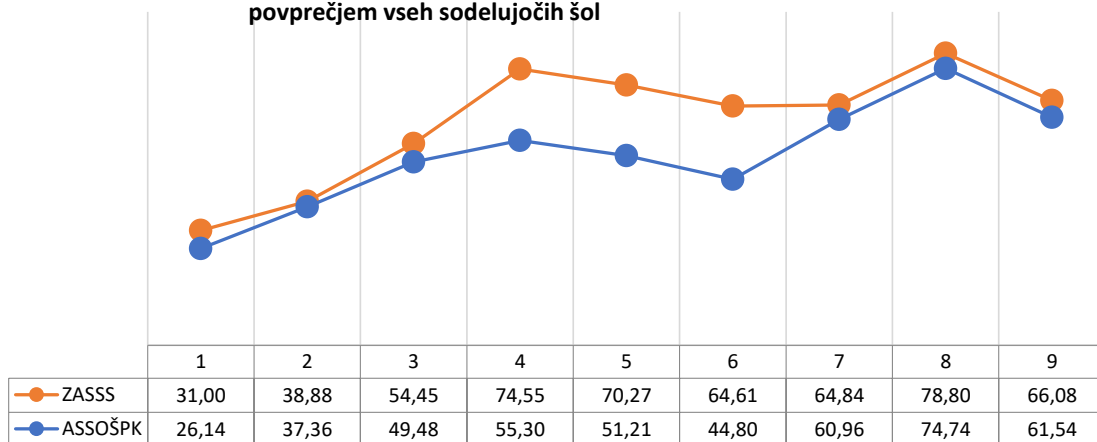

Frekvenčna porazdelitev skupnih nabavnih cen na šolah v aktivu (N=4)

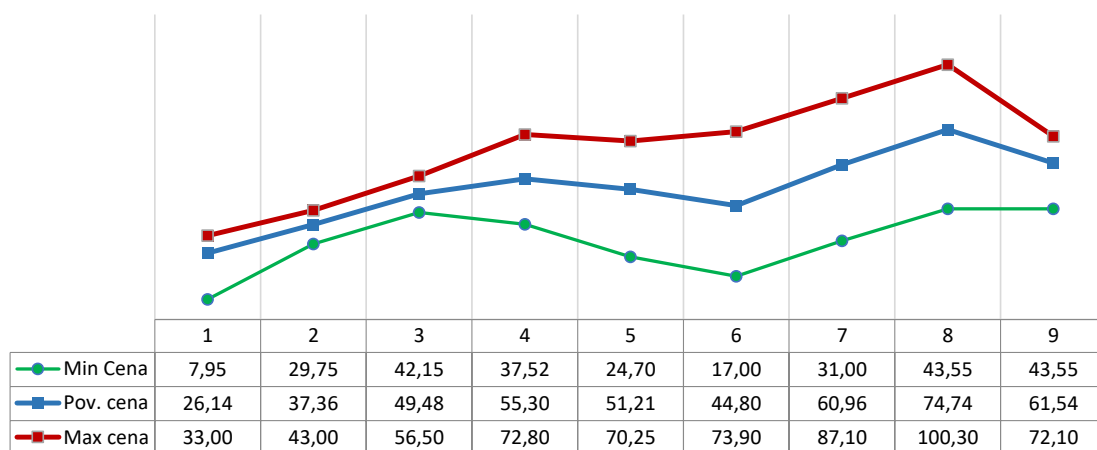

ASSOŠPK - šolsko leto 2019/20

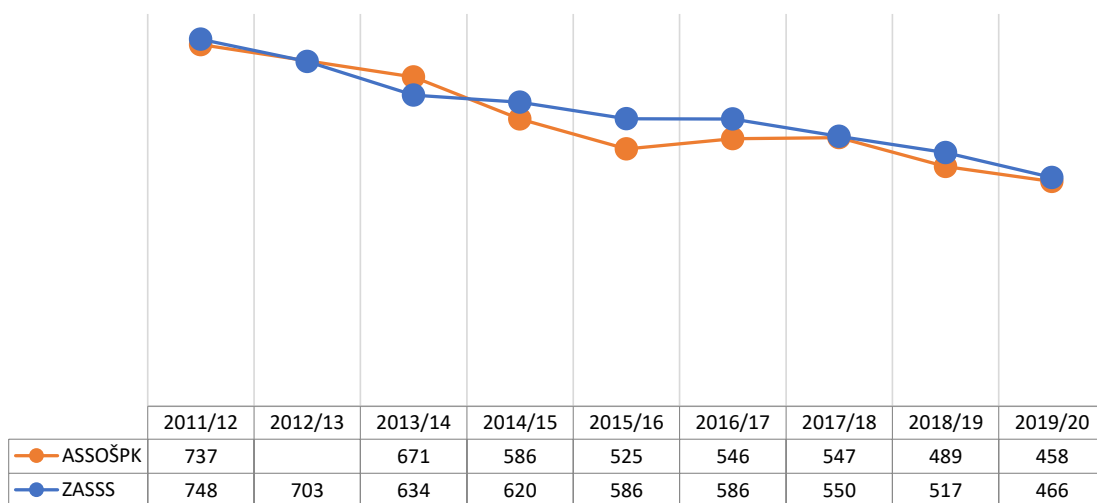
Povprečje skupnih nabavnih cen DZ šol v aktivu (N=4) po razredih v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

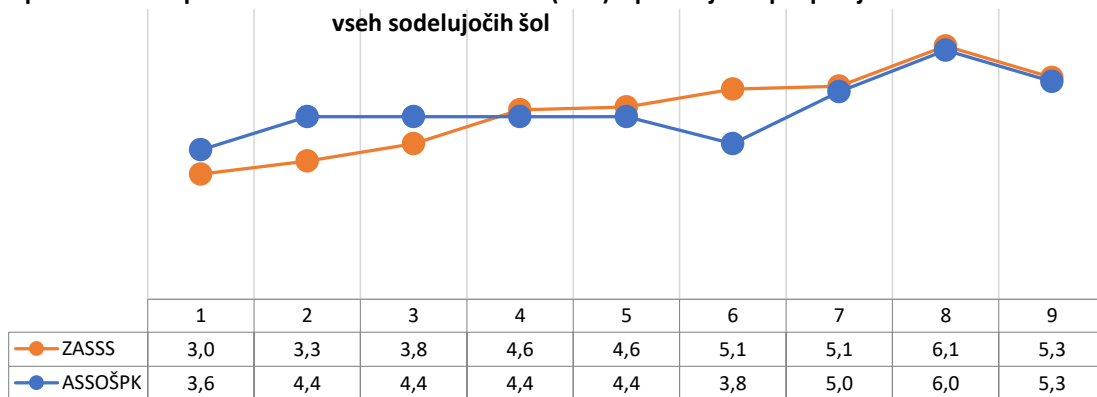
Razlike med najvišjo in najnižjo skupno nabavno ceno (N=4) po razredih

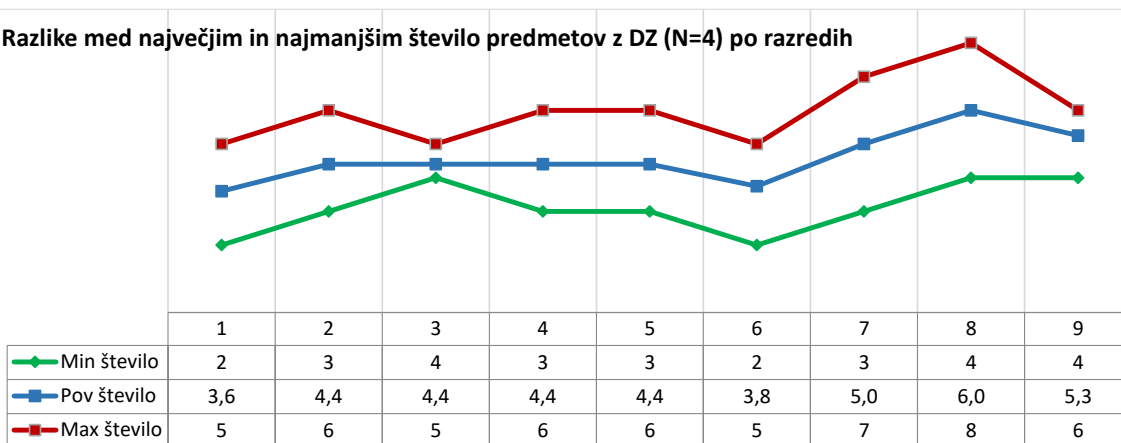
Gibanje skupne nabavne cene DZ šol v aktivu (N=4) v primerjavi z vsemi sodelujočimi šolami

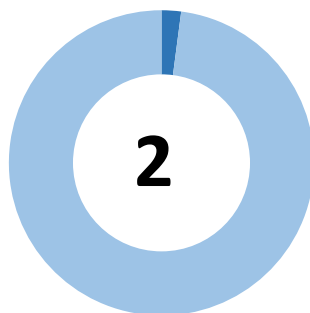
Povprečno število predmetov z DZ na šolah v aktivu (N=4) v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

Razlike med največjim in najmanjšim številu predmetov z DZ (N=4) po razredih

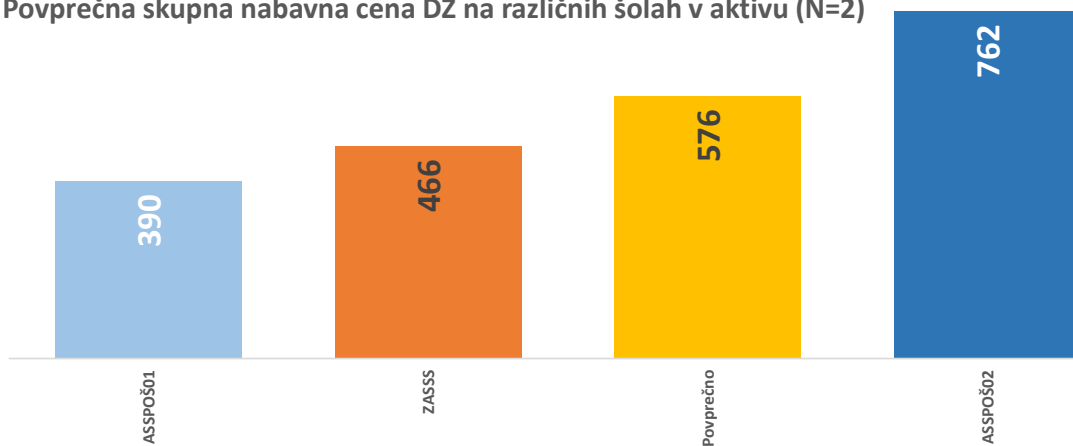

Število sodelujočih šol ASSPOŠ

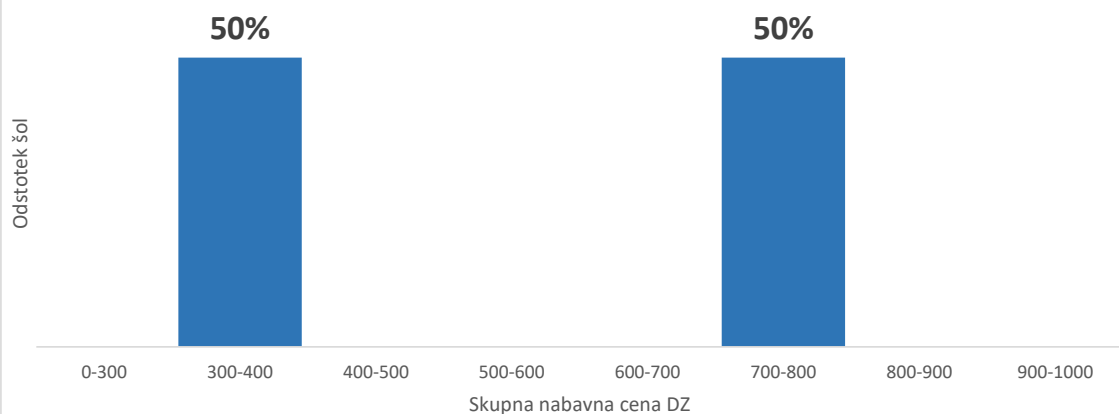

Število vseh sodelujočih šol : 97

Povprečna skupna nabavna cena DZ na različnih šolah v aktivu (N=2)

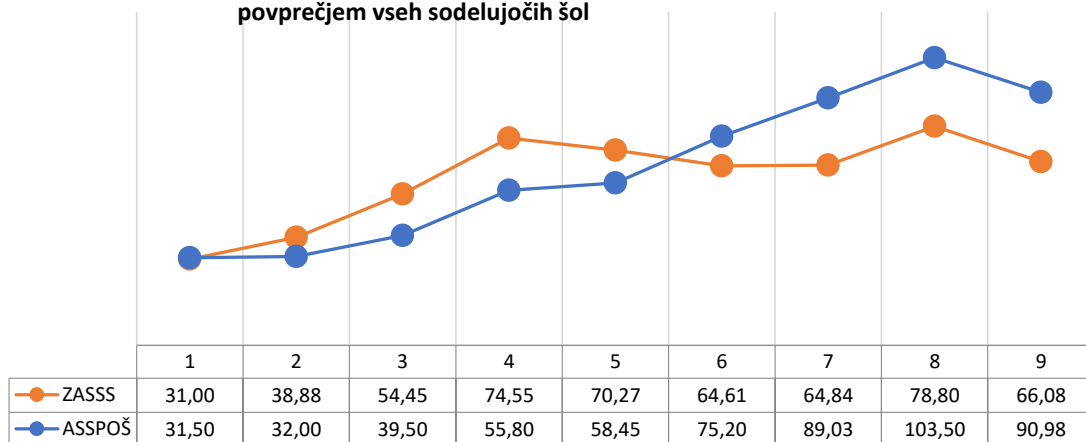

Frekvenčna porazdelitev skupnih nabavnih cen na šolah v aktivu (N=2)

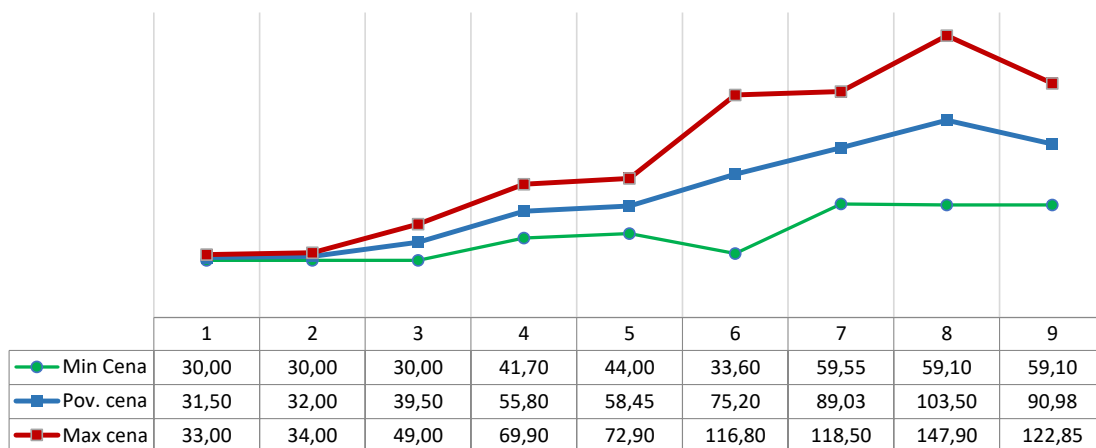

ASSPOŠ - šolsko leto 2019/20

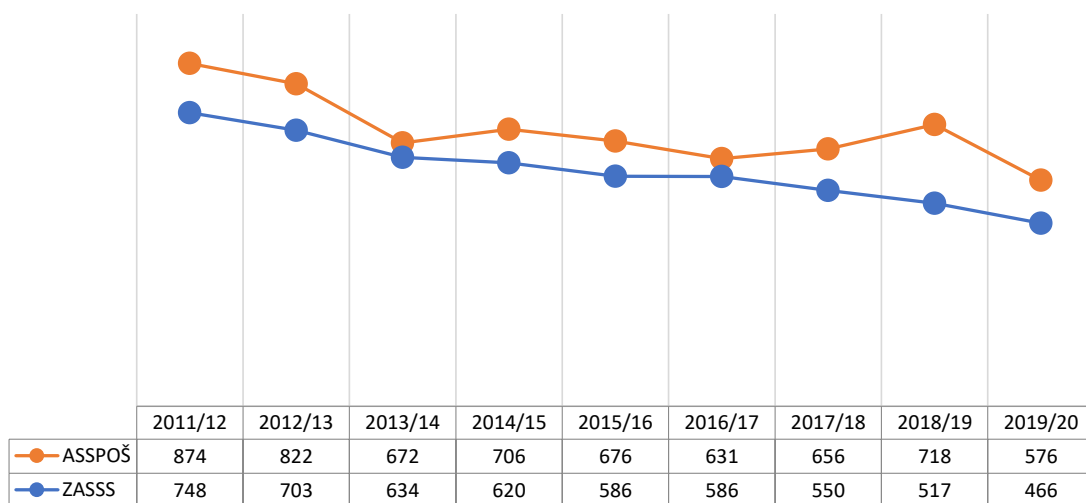
Povprečje skupnih nabavnih cen DZ šol v aktivu (N=2) po razredih v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

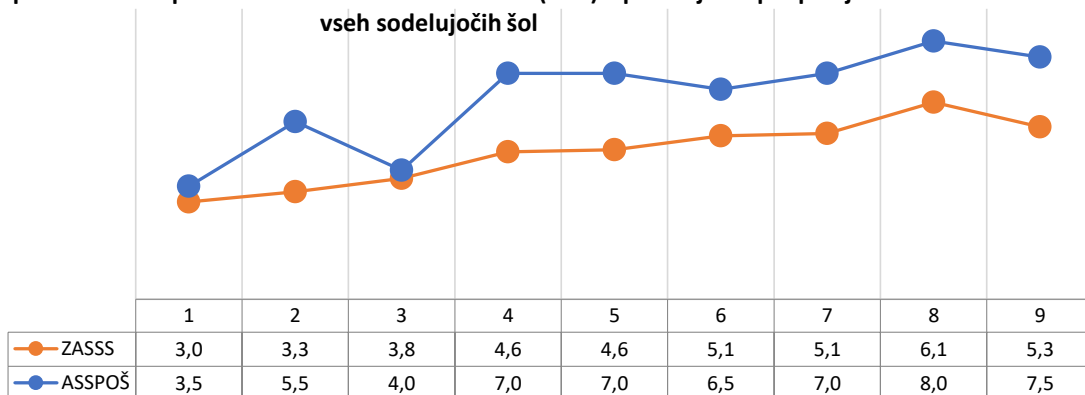
Razlike med najvišjo in najnižjo skupno nabavno ceno (N=2) po razredih

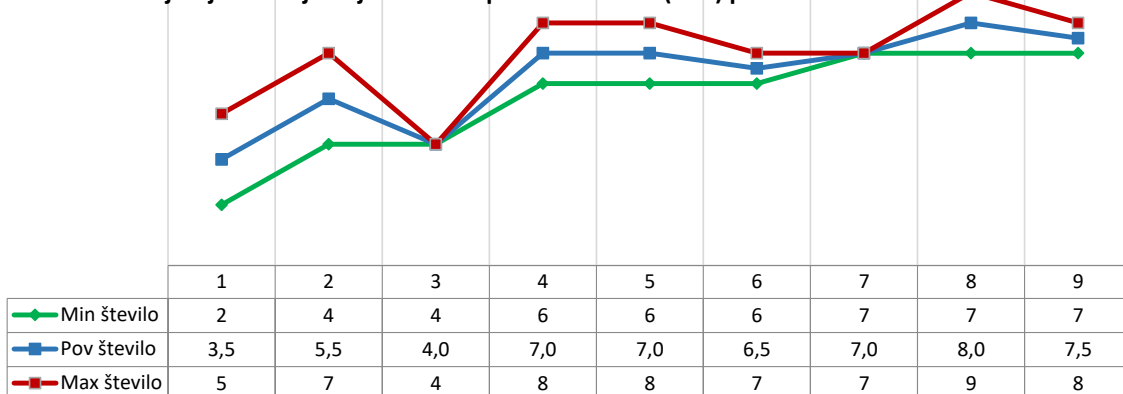
Gibanje skupne nabavne cene DZ šol v aktivu (N=2) v primerjavi z vsemi sodelujočimi šolami

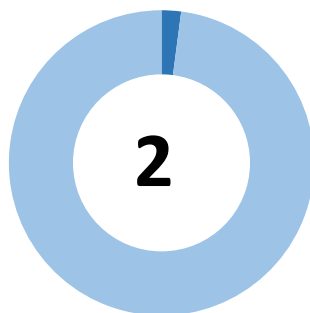
Povprečno število predmetov z DZ na šolah v aktivu (N=2) v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

Razlike med največjim in najmanjšim številom predmetov z DZ (N=2) po razredih

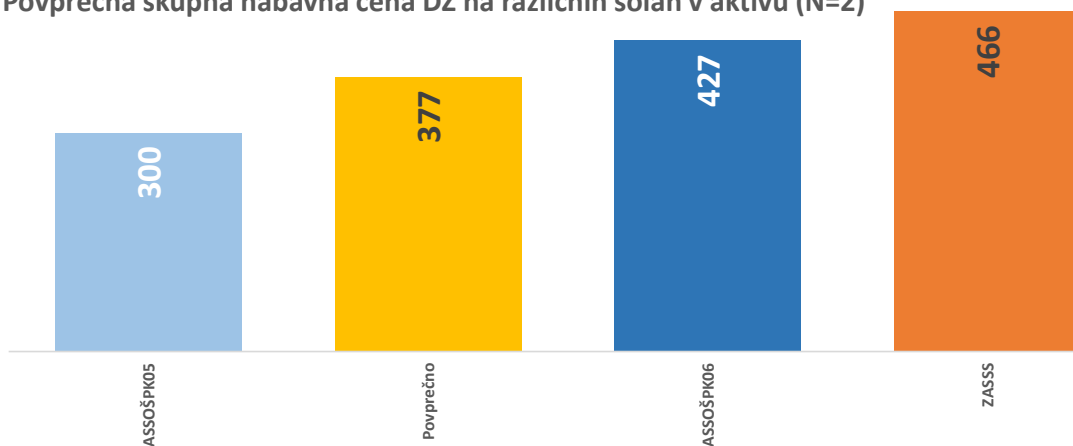

Število sodelujočih šol ASSZG

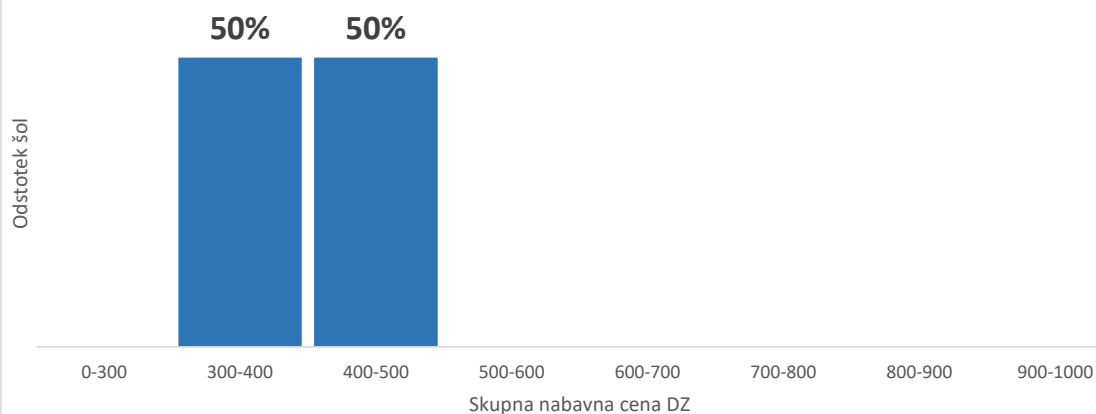

Število vseh sodelujočih šol : 97

Povprečna skupna nabavna cena DZ na različnih šolah v aktivu (N=2)

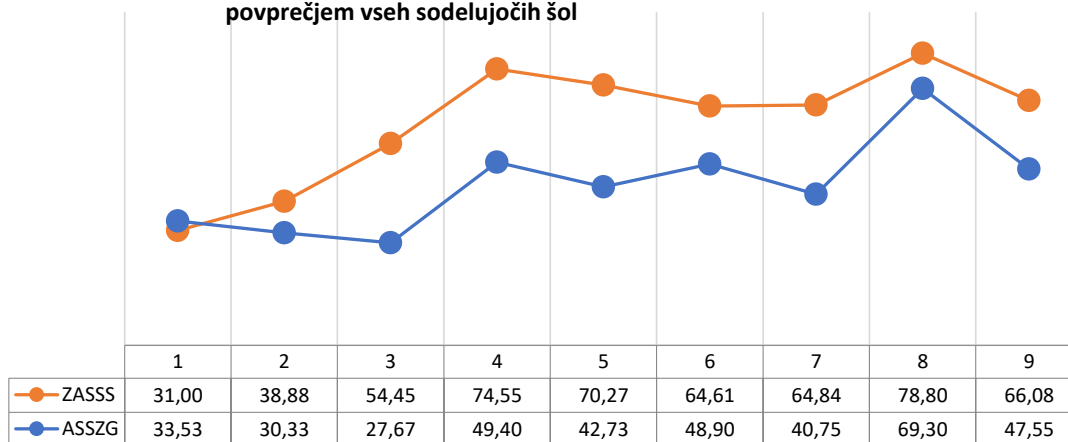

Frekvenčna porazdelitev skupnih nabavnih cen na šolah v aktivu (N=2)

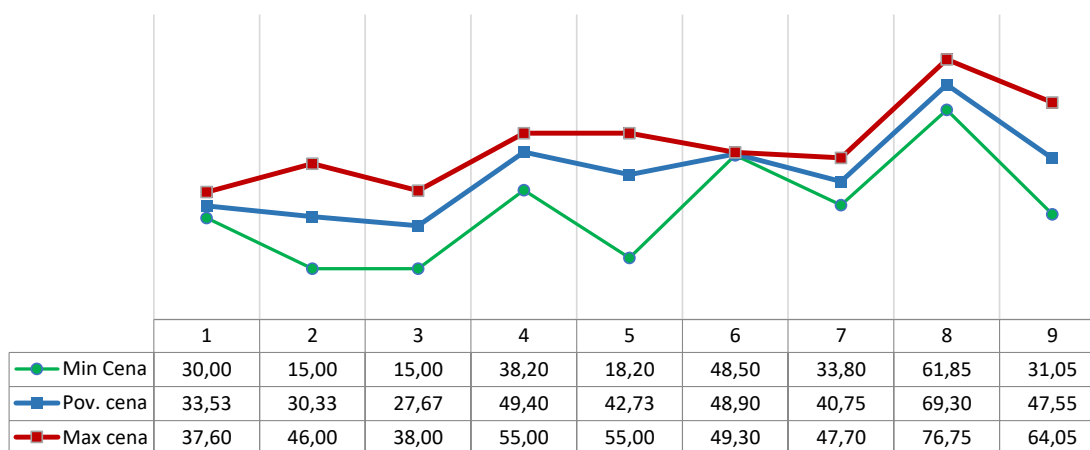

ASSZG - šolsko leto 2019/20

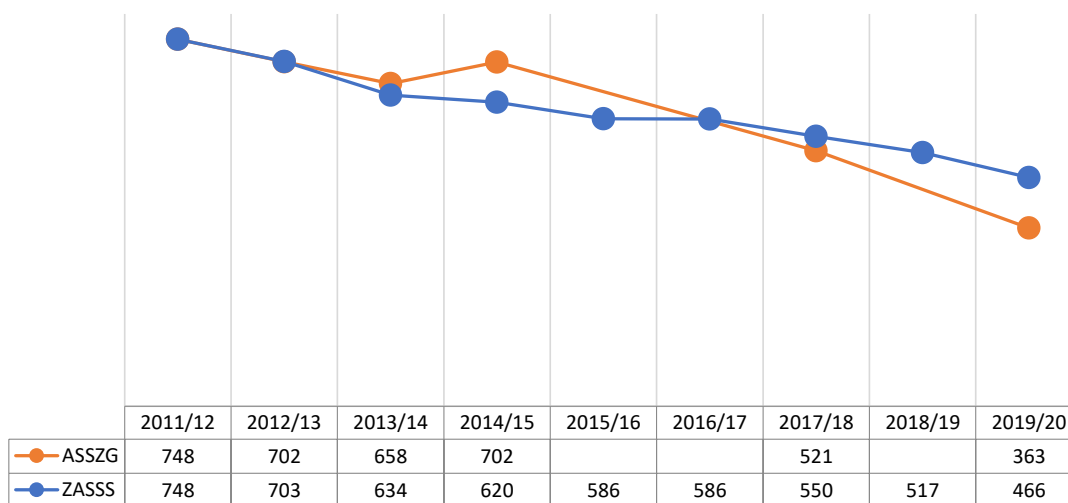
Povprečje skupnih nabavnih cen DZ šol v aktivu (N=2) po razredih v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

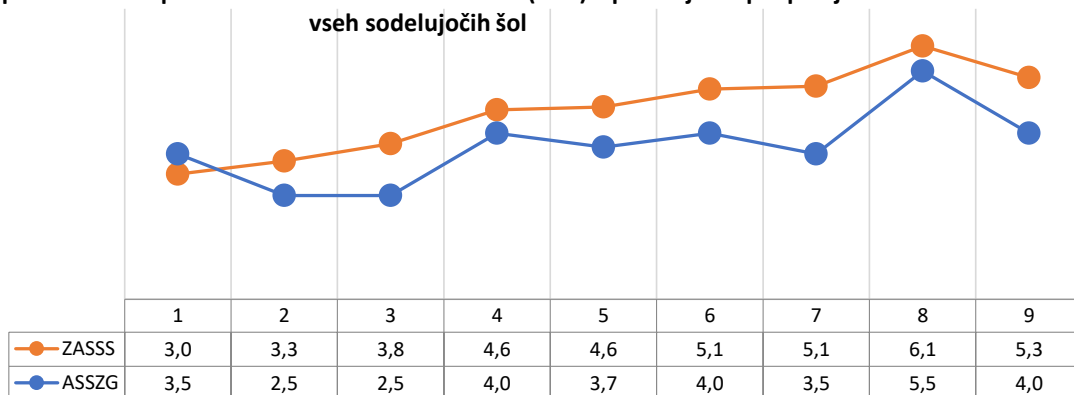
Razlike med najvišjo in najnižjo skupno nabavno ceno (N=2) po razredih

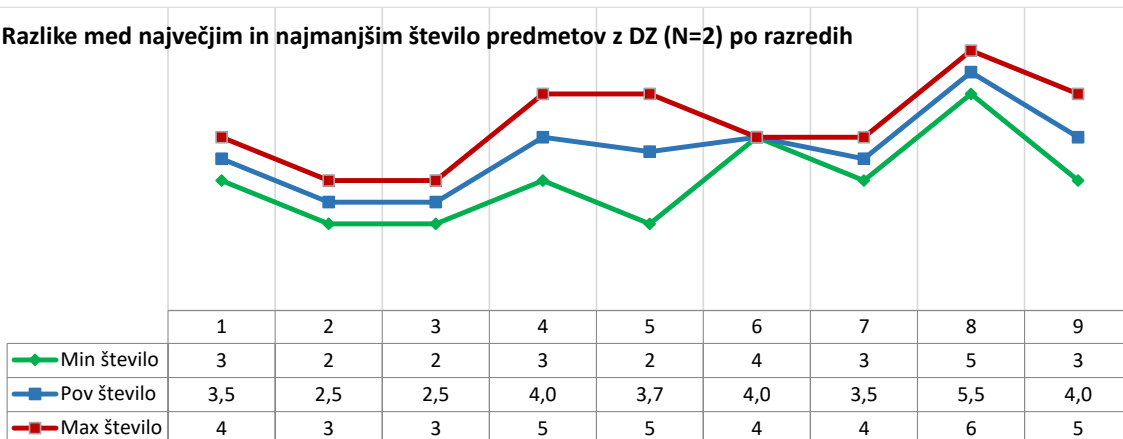
Gibanje skupne nabavne cene DZ šol v aktivu (N=2) v primerjavi z vsemi sodelujočimi šolami

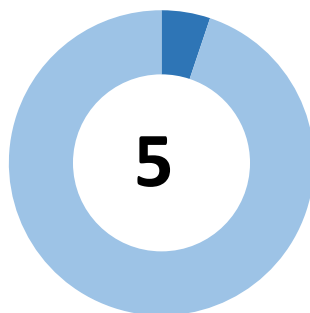
Povprečno število predmetov z DZ na šolah v aktivu (N=2) v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

Razlike med največjim in najmanjšim številom predmetov z DZ (N=2) po razredih

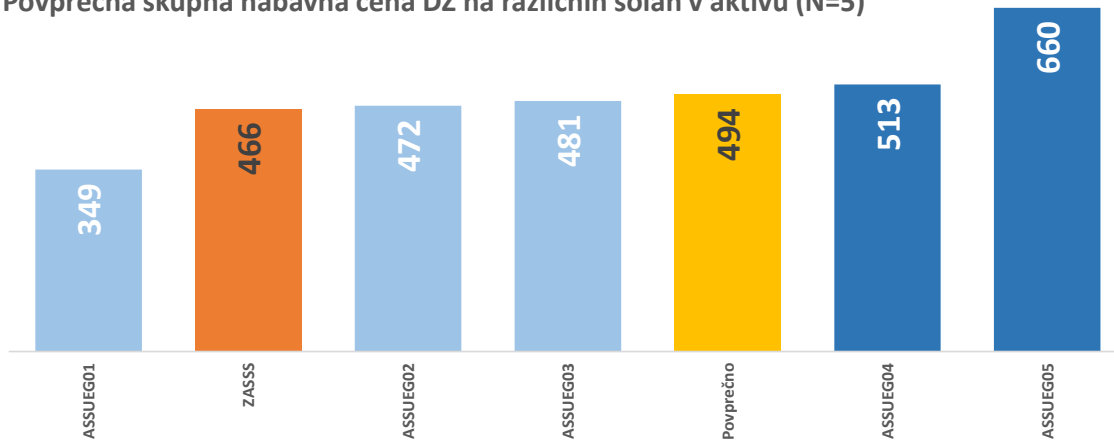

Število sodelujočih šol ASSUEG

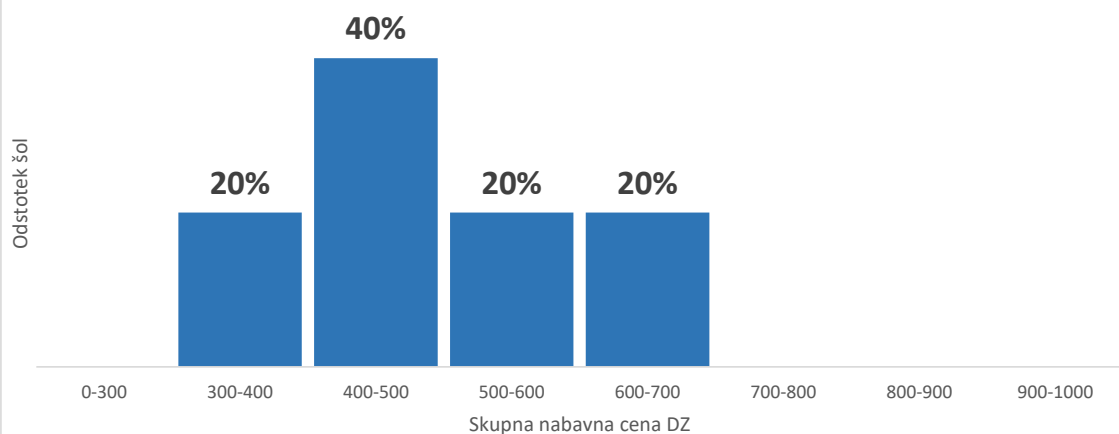

Število vseh sodelujočih šol : 97

Povprečna skupna nabavna cena DZ na različnih šolah v aktivu (N=5)

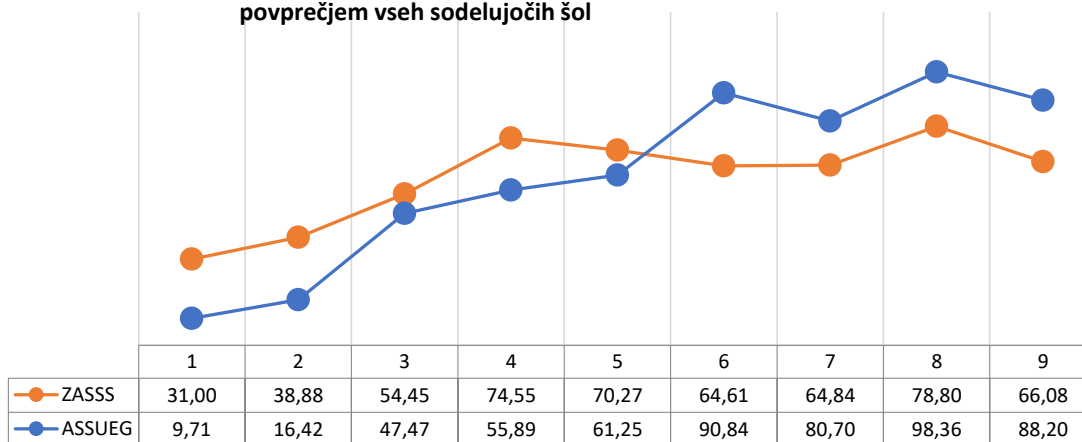

Frekvenčna porazdelitev skupnih nabavnih cen na šolah v aktivu (N=5)

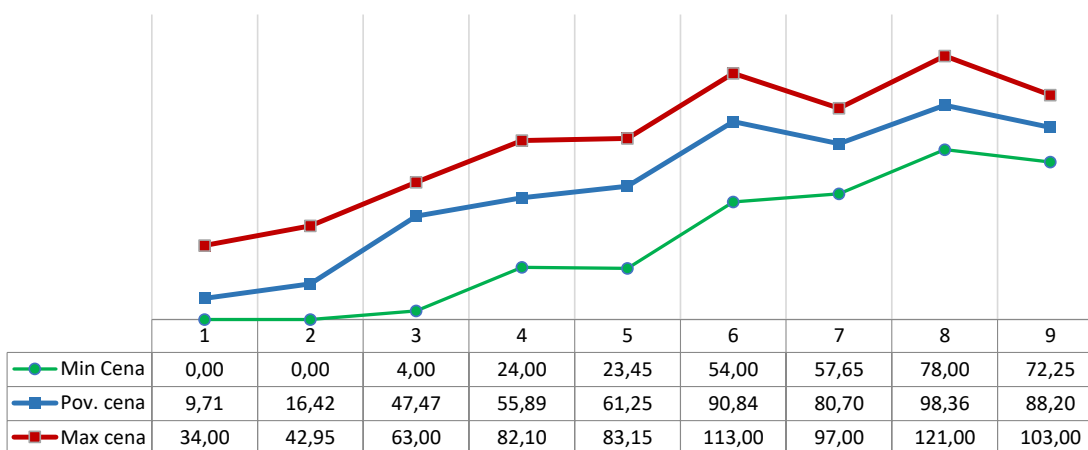

ASSUEG - šolsko leto 2019/20

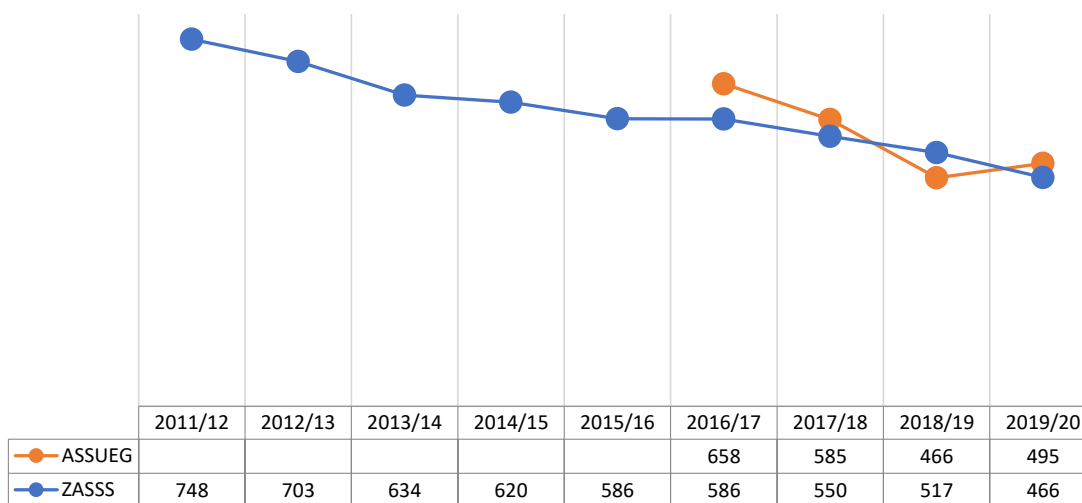
Povprečje skupnih nabavnih cen DZ šol v aktivu (N=5) po razredih v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

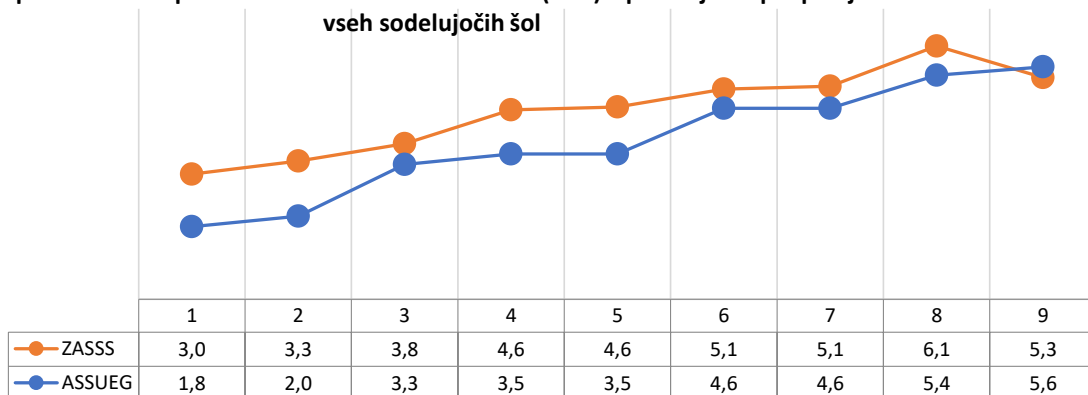
Razlike med najvišjo in najnižjo skupno nabavno ceno (N=5) po razredih

Gibanje skupne nabavne cene DZ šol v aktivu (N=5) v primerjavi z vsemi sodelujočimi šolami

Povprečno število predmetov z DZ na šolah v aktivu (N=5) v primerjavi s povprečjem vseh sodelujočih šol

Razlike med največjim in najmanjšim številom predmetov z DZ (N=5) po razredih

